591953486
101 KØBENHAVNS KOMMUNES BIBLIOTEKER

Mag. 09.65508 Bu

HØKER-FORENINGEN I KØBENHAVN

AF C. V. BUNCH

UDGIVET AF HØKERFORENINGEN

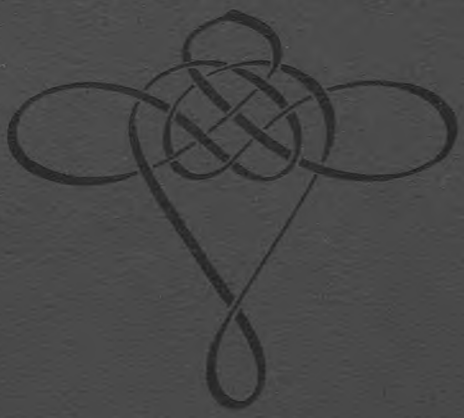

1817 30. JUNI 1917

HB
hma

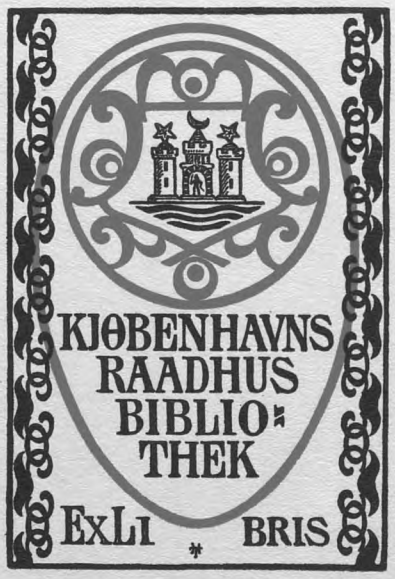

Mag
09.65508
Bü
Ex-1

HØKER-FORENINGEN I KØBENHAVN

AF C. V. BUNCH

UDGIVET AF HØKERFORENINGEN

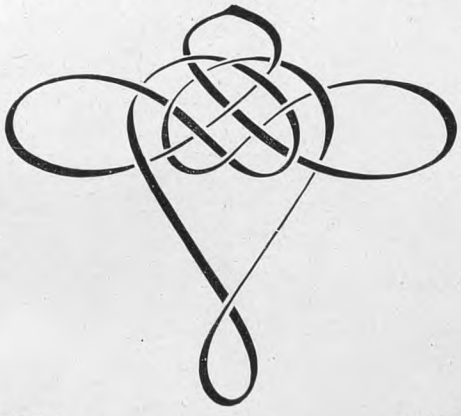

1817 – 30' JUNI – 1917

KØBENHAVN
TRYKT I AKTIESELSKABET B. NIELSENS BOGTRYKKERI
1917

09.6506
Hp 50
b

9312

N.o 292.a

Underdanigst
Promemoria

Da vi formeene, at en Forsamling af Hölerne her i Staden vil være nødvendig, for at man i denne Kunde blive foreenede om hvad man fandt nødvendigt for Fremtiden at iagtage; saa vove vi at spörge Den Höie Magistrat om, det maae være os tilladt, at foranstalte en saadan Forsamling? hvorfor vi udbede os den Lynnst, at en af Den Höie Magistrats Medlemmer der vilde tage Sæde, og at den Protocol som vi ved denne Leilighed agte at lade före maatte af Den Höie Magistrat blive authoriseret —

Kiöbenhavn den 26de Junii 1817

underdanigst

[illegible] [illegible]

Formend for Höierne i Kiöbenh.

Til
Den Höie Magistrat

N. D. 1939

HØKER-CORPORATIONEN.

DET var næsten med Ærefrygt at jeg for første Gang kiggede i Høkernes første Forhandlingsprotokol, autoriseret af Københavns Magistrat den 11te Juli 1817, efter at Tilladelse til Dannelse af en »Forsamling af Høkere«, hvorom der var ansøgt, var bevilget Høkerne *J. P. Søeborg* og *L. Christensen* som Formænd den 30te Juni 1817, hvilken Dag derfor rettelig bør fejres som den af Corporationen udgaaede Høkerforenings 100-aarige Stiftelsesdag.

De gulnede Blade, hvor Gaasefjerskriftens gotiske Bogstaver fortæller om Begivenheder, der fandt Sted i meget mørke Tider for vort Fædreland er velbevarede, ligesom det Andragende af 26de Juni 1817 om Dannelse af Foreningen, som findes i Raadstue-Arkivet, er mærkeligt uberørt af Tidens Tand, og ved hele sit Indhold, som senere gengives, giver et fortrinligt Billede af Borgernes ydmyge Holdning overfor Autoriteterne under Enevældens stramme Baand.

For et Nutidsmenneske, som er opfødt i den Tidsperiode, der har givet os Vand i Køkkenet, Gas, Dampskibe, Jernbane, Telegraf, Telefon, Biler og meget andet, der har lettet og forherliget Tilværelsen, foruden elegante Høkerbutiker med Marmor og elektrisk Lys bag store Spejlglasruder, er det vanskeligt at skrue sig 100 Aar tilbage i Tiden, for at tegne et Billede af Datidens brave Høkermand set i Tællelysets Belysning, men

jeg vil dog prøve det, og efter fattig Evne søge at samle nogle Træk, der kan anskueliggøre de Livsvilkaar, hvorunder de Mænd virkede, der for 100 Aar siden plantede den lille Spire, som nu er vokset til det store og rige Træ, hvorunder Høkerforeningens Trængende i stort Tal har søgt Ly for Livets Byger og Storme gennem det svundne Aarhundrede.

* * *

Der var lavt til Loftet i Høker-Boden i højsalig Kong Frederik den Sjettes Dage, der var smaa Ruder, der i den dybe Kælder kun gav et sparsomt Dagslys, Ventilation og Afløb. Nutidens »Alpha og Omega« kendtes aldeles ikke. Pladsen i Butiken var ofte meget ringe, saa Beboelsesværelset bagved eller ved Siden af denne tidt maatte hjælpe med til at agere baade Lagerlokale og Sovekammer, og naar der hertil føjes, at Vand maatte hentes langvejs fra, vil man forstaa, at der sparedes paa denne Artikel mere end sundt var, og rigeligt med Sand paa Gulvet maatte være Stedfortræder for Vandet. Naar saa Solen havde indstillet sin Lysbringer-Virksomhed for den Dag maatte den kunstige Belysning træde til og denne bestod i Reglen af et eller to Tællelys, som Børnene, hvis der var nogle paa 10 à 12 Aar, jævnlig maatte ud i Butiken og »snyde« hver Gang der kom »en Tyv i Lyset«. Det var godt at Belysningen ikke var kraftigere paa de Tider, vor Tids elektriske Lys vilde have afdækket Masser af Skavanker som vi nu vilde have korset os over, men da den Tids »Tællepraas« dækkede derover med sit skærmende Uigennemsigtigheds Slør, vil jeg lade Sløret forblive uløftet.

Som Hersker bag Disken i dette lille mørke Rige træffer vi i Reglen en solid mandig Skikkelse af landligt Tilsnit. Selv et langt Ophold i Hovedstaden fik ham aldrig til at aflægge den hvid- og blaastribede langærmede Uldtrøje, han ekspederede i eller det store hvide Smækforklæde, der med en Strop holdtes fast om Halsen. Paa Hovedet bar han altid en Kasket, der glinsede

af Fedt og Fedtlaget øgedes bestandig hver Gang der løftedes paa Huen for en indtrædende Kunde, der meldte sin Ankomst med et frygteligt Spektakel af Dørklokken, der sattes i Bevægelse af et løst Trinbrædt indenfor Døren. Der fandtes alt muligt i Butiken, Smør, Fedevarer, Ost, Brændevin, Tørv, Brød og Kul lagredes fredeligt ved hinandens Side og Atmosfæren paavirkedes kendelig heraf.

FLÆSKETORVET PAA NYTORV.

Sin Hovedforsyning af Flæsk, Smør, Æg og Fjerkræ fik Høkerne ved Corporationens Oprettelse tilkørt af Bønderne fra hele Sjælland, der pr. Vogn ad Landevejen den Gang maatte bringe Hovedstaden sine Fødemidler. Bønderne holdt særlig til i Gæstgivergaardene paa Vestergade; Halmtorvet (den nuværende Raadhusplads), Kultorvet, Nørregade og Hauserpladsen. Paa Gl. Torv og Nytorv foregik Handelen fra Vognene, og det var mange Penge disse Landboere lagde her i København i de omliggende Kvarterer. Nogle af Byens største Urtekram- og Hørkramforretninger opstod her og blomstrede i mange Aar.

Midt i det 17de Aarhundrede forandrede denne Torvehandel noget Karakter, idet der opstod de saakaldte Prangere, der købte Fødevarerne op i bestemte Landdistrikter og derved lettede de mindre Bønder, for den omstændelige og ofte dyre Køretur til Hovedstaden. Varernes Kvalitet blev ogsaa bedre derved, idet Bønderne ikke behøvede at samle saa længe paa disse for at skaffe fuldt Læs. Behandlingen af Varerne, særlig Flæsket, blev betydelig mere proper og tidssvarende, hvad ganske vist ikke, i Sammenligning med vor Tids Hygiejne betød ret meget. Men der var mange Prangere, bl. a. Ole Jørgen, Valby, Rodian, Peder Hansen, Peder Larsen, Præstø m. fl., der vandt stort Ry for deres fine »Vordingborg Sider«.

Pranger-Handelen fik imidlertid sit Dødsstød ved Jernbanernes Anlæg og ved Andels Bevægelsen, der skabte det ene store Svineslagteri efter det andet, og nu er Hovedstadens Høkere alle Kunder i den nye store Flæskehal, der har afløst Torvehandelen og saa godt som har omskabt Byens Fysiognomi omkring Nytorv og næsten overflødiggjort Gæstgivergaardene. Og vel er det.

Den Omhu i hygiejnisk Henseende, der nu vises, kunde ikke under de meget primitive Forhold, der den Gang herskede gennemføres, og det var ikke altid appetitvækkende at se paa den Behandling af Flæsket, baade to- og firbenede Skabninger lod det blive til Del. Hvor frydes man ikke nu over de svundne Fremskridts Aar paa dette Omraade.

For Smørrets Vedkommende afløstes Bøttesmørret, der bestod af Tusinde af Arter, Kvalitet og Farver af Pranger-Smørret, der var sammenæltet af alle de mange Bøtters Indhold. Pranger-Smør og Herregaards-Smør beherskede Markedet, baade her og i Udlandet indtil Andels Mejerierne opstod for ca. 30 à 35 Aar siden og aldeles revolutionerede Smørhandelen. Det gode ensartede Produkt vi nu kender, har skabt Danmarks Verdens Ry paa Smørrets Omraade, men affødt Margarinen.

Saa fik endvidere Høkerne en betydelig Forsyning til deres

Butiker hos de holstenske Skippere, der 1 à 2 Gange om Aaret kom med deres velholdte Skuder til København, medbringende fortrinlig Ost, Smør og røgede Sager som Gaasebryst etc.

Særlig Holstensk Ost naaede megen Berømmelse, en Berømmelse, der har holdt sig op til vore Dage, ofte er det dog kun Navnet, der alene er tilbage og minder om gamle Dages ægte holstenske Skipper-Oste.

Efter Hertugdømmernes Adskillelse fra Danmark i 1864 gik denne Trafik stærkt tilbage og ødelagdes efterhaanden aldeles af Tolden, og vor egen gode Ost sammen med finere Kvaliteter fremmed Ost, i Forbindelse med hurtigere og billigere Befordringsmidler.

* * *

Der er intet Fag, hvor Forretningens Trivsel er saa meget afhængig af Hustruens Dygtighed, som Høker Faget, og derfor er det en stor Lykke naar Høkerne, baade Datidens og Nutidens, har været heldig i Valget af deres Livsledsagerinde; thi Tilberedelsen af de mange Slags kogte Spisevarer og det særlige Stempel hendes Kogekunst satte paa disse Varer i Retning af Velsmag og proper Tillavning, drog en fast Kundekreds tilhuse, der netop satte Pris paa denne bestemte Smagsretning.

Det var et trælsomt Arbejde at skulle passe baade Butiken og Børneflokken, og det galdt om at tage Tiden i Agt og faa Børnene ekspederede i Skole inden Fatter kom hjem fra Torvet, som oftest selv slæbende paa den tunge Trillevogn. Karl holdtes kun, naar det var en meget stor Forretning og deres Tal var paa den Tid ringe, (Hest og Vogn til Befordring af Varerne og Bil hørte først de senere Aars store Udvikling til). Naar Trillevognens Indhold saa var havnet i Butiken kom det store Arbejde med Parteringen og Tilvirkningen, Pølselavning, Kogning, etc., og da der ikke var Lukketvang den Gang, blev Klokken

baade 10 og 11 om Aftenen før Dagværket var til Ende. Lukningen var afhængig af, naar Konkurrenten lige over for eller ved Siden af lukkede, og den sidste halve Time tilbragtes i Reglen i Kælderhalsen for at holde Øje hermed. Søndags Hvilen, som vi nu lever højt paa som uundværlig efter Ugens Anstrængelser, kendtes heller ikke den Gang, idet Butikerne var aabne til Kl. 9 Søndag Morgen og fra Kl. 4 Søndag Eftermiddag.

Som her i løse Træk skildret, henrandt Tiden saare ensformig og med Slid og Slæb for den flittige Høker og hans Hustru fra tidlig Morgen til Aften silde. Fornøjelserne var for 100 Aar siden og mange Aar derefter kun faa og smaa. En Tur i Frederiksberg Have, hvor den store Glæde ved at se Landsfaderen Kong Frederik den Sjette, blive roet rundt i de smukke Kanaler var et mægtigt Plus til Søndags Fornøjelsen, eller en Tur paa Langelinje og ud ad den fugtige Strandpromenade til de Fattiges Dyrehave, var de mest gængse. Hertil kom en Gang imellem en Tur til Dyrehaven pr. Kapervogn, allesammen Glæder, der ikke kostede meget; og dog levedes paa længe ad Gangen. Det var et nøjsomt Folkefærd den Gang, hvor havde vor Tid godt af at eje mere af denne gode Egenskab end den gør.

* * *

Enevældens Aand var dybt indgroet i Folket den Gang, og selv om den ikke just for 100 Aar siden gav sig et saa krybende Udslag som nogle Aar forinden, hvor Borgerskabet gik med Hatten i Haanden, naar det gik over Slotspladsen, saa fremgaar det dog tydeligt af den Skrivelse, der den 26de Juni 1817 indsendtes til Magistraten om Tilladelse til at danne en »Forsamling af Høker«, at Ærbødigheden, ja næsten Ydmygheden over for de høje Autoriteter, sad godt fast i Blodet.

Skrivelsens Ordlyd er følgende:

Underdanigst Promemoria.

Da vi formener, at en Forsamling af Høkerne her i Staden vil være nødvendig, for at man i denne kunde blive forenede om hvad man fandt nødvendigt for Fremtiden at iagttage, saa vove vi at spørge den høie Magistrat om det maa være os tilladt at foranstalte en saadan Forsamling? Hvorfor vi udbede os den Gunst, at en af den høie Magistrats Medlemmer, der vilde tage Sæde, og at den Protokol som vi ved denne Lejlighed agte at lade føre, maatte af den høie Magistrat blive autoriseret.

Kiøbenhavn, den 26de Juni 1817.

Underdanigst
J. P. Søeborg. *L. Christensen.*
Formænd for Høkerne i Kiøbenhavn.

Til
Den høie Magistrat.

Forud for denne underdanige Skrivelses Afsendelse til Magistraten, har der vist i Begyndelsen af Juni 1817 været afholdt en Forsamling af Høkere, der paa dette Møde har valgt *J. P. Søeborg* og *L. Christensen* til at foretage de fornødne Skridt til »at vove« at ansøge om Tilladelsen til Oprettelsen af Høker-Corporationen som den senere kaldes. Efter at de to Herrer var valgte, har de underdanigst meddelt Magistraten at de var Høkernes Formænd og den 13de Juni 1817 har Magistraten derpaa meddelt D'hrr. at den ikke havde noget at erindre mod deres Valg og var villig til at forhandle om Sagen. Den 26de Juni 1817, har de saa indsendt »Underdanigst Promemoria« og herpaa havde jeg ventet paa Raadstue Arkivet, at have fundet et skriftligt Svar med en Mængde Betingelser og Bestemmelser, men der er ikke afsendt noget saadant.

Derimod er Formændenes Andragende paa Høkernes Vegne behandlet i et Magistrats Møde den 30te Juni 1817, og her findes i Magistrats Protokollen følgende:

»Bevilges og Oldermanden kaldes for at indsende Protokollen til Autorisation.«

Det har vel saa derpaa været J. P. Søeborg, der som 1ste Formand har maattet give Møde i et eller andet Magistrats Kontor for at modtage den Bevilling mundtlig, der senere er blevet til saa megen Gavn og Velsignelse for Høkerne i Hovedstaden.

I Magistratens Protokol findes anført at den af Høkerne indsendte Protokol er autoriseret den 7de Juli, men dette er fejl, idet Protokollen er autoriseret af Magistraten den 11te Juli 1817 saalydende:

»Denne Protocol, der bestaar af 287 Blade, autoriseres til at deri indføres, hvad der ved Spekhøkernes Forsamlinger forhandles.

Kiøbenhavns Raadstue, den 11. Juli 1817.

F. Lange. *Voltelin.* *Rasmus Lange.*
Hammerich. *S. Müller.* *Mundt.*

Ordet Spekhøker er her brugt for første Gang. I Andragendet til Magistraten bruges Benævnelsen Høkere, men som man vil se, har Magistraten forandret det.

Til at tiltræde Høkernes Forhandlinger valgte Magistraten medunderskrevne S. Müller, der var Justitsraad og Raadmand.

* * *

»Aar 1817, den 17de Juli blev efter foregaaende Bekendtgørelse i Aviserne og desuden skete Tilsigelse holdt Samling paa Raad- og Domhuset af samtlige Spekhøkere her i Staden under Forsæde af Justitsraad og Raadmand Müller paa Magistratens Vegne, samt Formændene for Spekhøkerne J. P. Søeborg og L. Christensen.

For Forsamlingen blev oplæst den Formændene for Magistraten under 13de Juny sidstleden tilhændekomne Skrivelse, hvorved Valget paa dem som Formænd var approberet«.

Saaledes begynder Pagina 1 i den autoriserede Protokol: »Formanden androg dernæst paa Nødvendigheden af:

1) at der antages en Person, der kunde gaa til Haande ved det Skriveri, der maatte forefalde og at et Bud antoges«.

Lønnen for Skriveren formente Formændene burde være 300 Rbdlr. Navne Værdi om Aaret, og for Budet 200 Rbdlr. Navne Værdi. Det ser jo, naar man gaar 100 Aar tilbage i Tiden, ud som en meget stor Løn, men det var det ikke; idet Navne Værdien, som nævnes, ikke var den virkelige Værdi paa Sedlerne, der efter den lange Krig, hvor Norge jo gik tabt ikke stod synderlig højt i Kurs.

2) »Til at afholde disse Udgivter og de som Formændene allerede have maattet bestride til Protocollens Anskaffelse m. v., maa af enhver Spekhøker betales aarlig 4 Rbdlr. N. V., hvoraf den halve Deel eller 2 Rbdlr. N. V. betales strax. — Siden efter betales hver 1ste January og 1ste July ligeledes 2 Rbdlr. N. V.«

Iøvrigt henstilte Formændene »om det ikke for at undgaa den Tidspilde som det vilde foraarsage, naar samtlige Spekhøkere hver Gang skulde møde, naar noget deres Næringsvej angaaende var at forhandle, maatte anses for rigtigt, at der af Forsamlingen blev udnævnt 6 Repræsentanter, der med Formændene kunde vedtage det i saa Henseende fornødne, hvormed samtlige Spekhøkere da skulde være tilfreds«.

Som man heraf vil se, havde den enevældige Regeringsform ogsaa i det smaa sine Tilhængere og det endda til Gavns, idet alle Forslag, selv det sidste, blev enstemmig vedtaget, og der gik mange mange Aar før en Lovparagraf, der begyndte saaledes: »Generalforsamlingen har den øverste Myndighed« saa Lyset.

Hvormange Høkere, der var mødt ved det første Møde i den af Magistraten anerkendte Forsamling opgives ikke, men man har en ret god Rettesnor i Valget af Skriveren. Der var

opstillet 3 Ansøgere, navnlig Rodemester *Sibbern*, Fuldmægtig *Munck* i Brandkontoret og Kopist *Møller* i Raadstuens 2det Sekretariat.

Der afgaves henholdsvis 17 Stemmer, 1 Stemme og 227 Stemmer, ialt 245 Stemmer, og da ganske sikkert saa godt som alle Høkere i Staden har givet Møde og vel ogsaa stemt, er dette temmelig sikkert nær ved det Antal Høkere Hovedstaden havde for 100 Aar siden.

Den første Bestyrelse eller Repræsentantskab bestod af følgende Høkere:

1ste Formand *J. P. Søeborg*, 2den Formand *L. Christensen*.

Repræsentanter:

Jørgen Poulsen, Hj. af Rosenborggade og Tornebuskegade 254.
Poul Mortensen, Hj. af Vandkunsten og Raadhusstræde.
Peder Beckmann, St. Kongensgade 70.
Steffen Hornbeck, Hj. af Lille Grønnegade 277.
Jens Wissing, Farvergade 131.
Jens Jensen, Hj. af Sophiegaden.

Dette første Møde sluttede med at Formændene meddelte hvad Magistraten over for dem »har gjort til Pligt, nemlig at paase Spekhøkernes Tarv«, og bad enhver melde, hvis de opdagede »Nogen, der drev Handel med Spekhøkervarer uden at være dertil berettiget«.

Med Hensyn til, at en Skriver var det første, der blev anmodet om og stemt om, fremgaar det klart af de følgende Møder, at det var haardt tiltrængt, da Skriveundervisningen i alt Fald blandt Almuen den Gang har staaet paa et saare lavt Standpunkt. Mange af Bestyrelsens Medlemmer har næppe kunnet skrive deres Navn, da der ofte ved Underskrift i Protokollen under Navnet staar anført »med ført Pen« eller »paaholden Pen«.

Mødernes Antal var kun faa, et Par om Aaret, og de holdtes i Reglen paa Raad- og Domhuset og altid i Overværelse af

den valgte Magistrats Embedsmand, som medunderskrev Protokollen. Hvert Halvaar mødte Formændene med Regnskabet og Kassebeholdningen, som blev gennemgaaet af Repræsentanterne og rigtig befundet, hvorpaa Kvittering meddeltes Formændene.

Betalingsevnen blandt Høkerne maa have været meget ringe i de slette Tider, idet der allerede Aaret efter Corporationens Tilblivelse var ikke mindre end 49 i Restance med Kontingentgets Betaling, og der føres i hvert Møde en Debat om hvad der skal gøres ved disse Restanter, der dog altid ender med at se Tiden an, da der maa antages, at være god Vilje til Stede, men Evnen mangler. Denne Skikkelighed holdt sig i mange Aar, lige til September 1828, hvor det besluttedes at lade en Del Restancer inddrive ad Rettens Vej.

I Februar 1818 har der været en Kontravers mellem Høkerne og Øltapperne, der ved en Raadstue Plakat af 18de Februar, grundet paa allerhøjeste Reskript af 11te f. Maaned, fik Lov at forhandle Varer, som har været dem »tilsagt«, men som efterhaanden som »Øltapperne dør eller ophæver Handelen, maa tilfalde Spekhøkerne«.

Hvad Striden har drejet sig om er ikke anført i Forhandlings Protokollen, og fremgaar heller ikke af den Plakat, der bærer ovenstaaende Dato. Paa dette og lignende Punkter er Protokollen mærkværdig lidt oplysende, men den Afgørelse, der er truffen, er jo faldet ud til Høkernes Gunst, men paa en meget salomonisk lempelig Maade for Øltapperne.

I Foraaret 1818 døde 2den Formand, L. Christensen og i hans Sted valgtes Repræsentant Poul Mortensen med 121 Stemmer af den tilsagte Forsamling Spekhøkere og Jens Andersen Abildgaard valgtes til Repræsentant. Valgene indstilledes derpaa til Magistratens Approbation for at opnaa Gyldighed, da intet Valg maatte foretages uden en saadan Indstilling.

Paa et Møde den 4de August 1818, oplystes det at Corporationen ejede 1078 Rbdlr. 4 Mk. og 4 Sk. i Navne Værdi, og her

paa dette Møde vedtoges det, for en Sum af 625 Rbdlr. Navne Værdi, at købe i Rigsbanken en Obligation paa 500 Rbdlr. i Sølv til 4 % Rente. Denne Obligation, Corporationens første, var udstedt af Direktionen for Brandforsikringen, den 10de Marts 1798 for 500 Rbdlr. og omskreven den 1ste Juli 1813 til 500 Rbdlr. Sølv Værdi.

Rigsbankens Sedler maa nu ogsaa have faaet en bedre Værdi, idet Skriverens og Budets Løn omtales som for høje, men de faar dog Lov at beholde den samme Løn i Rigsbanksedler, »og da intet videre for denne Sinde var at foretage, blev Samlingen hævet«.

I Februar 1819 købtes 1 Nationalbank Obligation paa 400 Rbdlr. og Kontingentet forhøjedes til 3 Rbdlr. i Sedler. Den 17de Juni s. A. nedlagde J. P. Søeborg sit Mandat som 1ste Formand og med 40 Stemmer valgtes Jørgen Poulsen i hans Sted under Forudsætning af Approbation. Det vil heraf ses, hvor stærkt Stemmeantallet er gaaet tilbage i det Par Aar Corporationen har bestaaet, og dette kunde tyde paa at Høkerne ikke omfattede deres nye Ordning med tilstrækkelig Interesse og Sammenhold. Ved et Møde i 1820 den 29de Januar, oplystes det at der ikke var 900 Rdlr. i Obligationer, men kun 800 Rdlr., det var en Skrivefejl fra 1817. Paa dette Møde optraadte Corporationen for første Gang som hjælpende Institution, idet et Laan paa 100 Rdlr. i Sedler mod god Kaution bevilgedes til et Medlem.

Corporationens Indtægter blev mindre og mindre, og i 1821 foreslaas at nedsætte Laugsskriverens og Budets Løn, men det udsattes dog atter noget. Man vil her bemærke, at Benævnelsen Laug har været benyttet, i det Hele taget synes der baade fra Magistratens og Høkernes Side ikke ved Oprettelsen i 1817 og senere hen, at være taget Notits af at give »Samlingen« et lovfæstet Navn. Paa et Møde den 13de December 1821 besluttedes det, at nedsætte Laugsskriverens Løn til 200 Rdlr. Sedler og Budets Løn til 100 Rdlr., men langt vigtigere end denne Handling,

der kun fortæller om en beklagelig Tilbagegang i Corporationen, er en Beslutning, der i Grunden er den første af Betydning fra Høkernes Side, der vidner om, at Standsinteresser begynder at træde i Forgrunden, om gennem Magistraten at indgaa til Hans Majestæt Kongen med Ansøgning om »at Plakaten af 22de Januar 1808 maatte vorde hævet, forsaavidt Landboerne derefter ere tilladte paa Axeltorvene her i Staden at faldholde fersk og saltet Flæsk i smaa Partier, hvorhos man tillige vilde anholde om, at den for hen gældende Indskrænkning i Henseende til Udsalg af Smør paa Torvene igen maatte træde i Kraft«. Ved et Formandsvalg den 20de December 1821, (Jule Travlheden generede ikke den Gang) afgaves 100 Stemmer, der vel tør tages som et Tegn paa, at en livligere Virksomhed fra Formændenes Side allerede her har givet sig et godt Udslag.

I 1824 anlagde Høkerne Sag mod Oldermanden for Slagter-Lauget og vandt denne. Sagen drejede sig om Salg af fersk Flæsk.

Den 22de Oktober 1825 afholdtes et Møde, hvor der skulde tages Bestemmelse om Budet Søeborgs Forblivelse i sin Stilling, en Del af Interessenterne i Corporationen havde i Stedet for at give Møde, indsendt skriftlig Stemme, men herimod protesterede Pluraliteten og Raadmand Møller hævede derpaa Mødet for at indhente Magistratens Stilling hertil. Magistraten har næppe anerkendt den pr. Brev sendte Stemmeafgivning; thi 4de September 1827, altsaa længe efter, stemtes der om og Budet beholdt Pladsen.

* * *

Den 24de April 1826 lod Oldermanden for Brændevinsbrænder-Lauget ved Højesteret udtage Stævning mod Høkerne Christensen og Jensen for Brændevinssalg. Høkerne havde vundet Sagen ved en Politiretsdom den 21de December 1825. Det besluttedes at tage mod Sagen og Højesteretsadvocat, Conferentsraad Schønheyder skulde føre Sagen for Høkerne.

Brændevinsbrænderne maa dog være kommen paa bedre Tanker, thi den 5te December s. A. tilbyder de at lade Sagen falde, hvis Høkerne vil betale Højesteretsadvocatens Udgifter, det vil Formændene og Repræsentantskabet ikke, men vil overlade dette til Brændevinsbrænderne; vil disse ikke, maa Sagen gaa sin Gang. Det kom den ogsaa til og vandtes af Høkerne, der kendtes berettiget til Brændevins Salg. »Politirettens Dom bør ved Magt at stande«.

Samme Aar havde en Spekhøker, Johan Ludvig Thomas Schou, vundet Ret til Handel fra aaben Bod, men ansøgte Magistraten om Udsættelse. Denne bevilligedes i en Skrivelse af 23de August, mod at han aabnede Boden Paaske Flyttedag 1829 og vedblev med at contribuere til Corporationen og deltog i alt andet den vedkommende. Heraf fremgaar klart, at det den Gang var Tvang for enhver Spekhøker at være Interessent af Corporationen og at der paa dette Punkt holdtes streng Justits. Samme Aar sattes Kontingentet ned til 3 Mark halvaarlig, da Kassens Forfatning atter tillod det, dog regnedes Nedsættelsen først fra 1ste Januar 1827.

Saavidt det kan ses af de gamle Forhandlinger, er det bestemt fra dette Aar, aarlig at udsende Medlems Liste, og deri »in Extenso«, at lade aftrykke det aarlige Regnskab, om det er sket vides ikke, da der ikke i de herværende Arkiver eller det kgl. Bibliothek findes nogle Tryksager fra hine fjerne Aar, der er udgivne af Corporationen. I August 1827 indløber der en Skrivelse til Formændene fra Raadstuens 2det Sekretariat med Meddelelse om, at Smedesvend Johan Christopher Johnsen, igennem det kgl. Admiralitets- og Commisariats Collegium, har faaet Tilladelse til fra 1ste Januar, at handle i Nyboder med Smør og Flæsk i 3 Aar.

Naar undtages Laan til Interessenter mod god Kaution, har Corporationen indtil 13de Oktober 1829 ikke ydet noget Bidrag i velædigt Øjemed, men paa et Møde, samme Dato, blev det bestemt at yde et saadant til »Caroline Stiftelsen«, vistnok det

nuværende Enkedronning Caroline Amalies Asyl i Rigensgade. Bidraget bestod i 3 Obligationer paa tilsammen 400 Rdlr. Sølv, et i Forhold til den ringe Beholdning meget stort Beløb. Det fremgaar ikke af Protokollen, hvad Grunden har været til denne første milde Handling, og ved Kvitteringens Aflevering, for at Stiftelsen har modtaget Beløbet i Februar 1830, findes heller ikke et Ord derom.

Den 1ste Juli 1831, blev Corporationens første Skriver, Møller opsagt, og i hans Sted valgtes Prokurator Knudsen med en aarlig Løn af 200 Rdlr. Sedler.

I 1832 indkom fra en Enke den første Begæring til Corporationen om en Understøttelse. »De Mødende vedtoge, at denne Begæring skulde cirkulere iblandt Corporationens Medlemmer, for at enhver af dem kunde bidrage, hvad han fandt passende«. Som man vil se, var det en bekvem og ret fiffig Maade, at skærme Kassebeholdningen paa.

Den 2den Februar 1833 overværes Mødet af Magistrats Medlem, Justitsraad og Raadmand Dahl, og de følgende Møder af Justitsraad og Raadmand Riis Lowsen og den Raadmand S. Møller, som har overværet alle Møder lige fra Stiftelsen, synes hermed ude af Sagaen. Ved den nye Justitsraads Tiltrædelse, blev det atter indskærpet Repræsentanterne, at være Formændene behjælpelige med Opdagelse af Indgreb i Corporationens Rettigheder, og der blev taget mere haardt fat paa Restanterne, men med et ret sørgeligt Resultat, som taler højt om Høkernes slette pekuniære Stilling i Trediverne, af 59 Restancer var 45 ikke til at inddrive, endskønt flere kun skyldte 3 Mark, men som der staar, »enten ere de døde i Armod eller notorisk uformuende til at betale«.

Den 3die Februar 1835 indkom Anmodning om, at lade et Cirkulære gaa om mellem Medlemmerne, angaaende Oprettelsen af en Enke-Understøttelses-Kasse, det vedtoges at lade det cirkulere, og til April var der tegnet en Del Bidrag, hvorfor der den 11te samme Maaned blev afholdt en Generalforsamling for

at tage Beslutning i Sagen, men »da Forsamlingen ikke for Tiden kunde forenes om at tage Bestemmelse i denne Anledning, saa blev denne Sag udsat indtil videre«.

Repræsentanterne, der nu i 18 Aar, 2 Gange om Aaret, havde vedtaget Formændenes Regnskab, uden at have set det før ved selve Mødet, forlanger paa denne Generalforsamling at have det nogle Timer til Eftersyn inden Mødet. Selvstændighedsfølelsen synes nu saa smaat at vaagne. Repræsentanterne fik paa et senere Møde at vide, at de kunde se Regnskabet i nogen Tid hos 1ste Formand.

Paa en Generalforsamling den 22de September 1836 blev det foreslaaet at Formanden skulde have Løn, og ved Optælling af Stemmerne viste det sig, at 80 havde stemt derfor og 32 for at »han skulde tjene uden Løn«. Formanden *H. Larsen* skulde have 125 Rdlr. aarlig, men samtidig søgte Formanden den ledige Plads som Bud for Corporationen, saa han i alt fik 250 Rdlr. om Aaret, og han fik den mærkelig nok. Paa en Generalforsamling, den 27de August 1840, blev det vedtaget at Larsen maatte tjene et Aar til som Formand og Bud, men at der paa »disse to Stillinger aldrig mere maatte forenes«. Samtidig nedsattes hans Løn til 200 Rdlr.

Efter at Corporationen havde bestaaet i 20 Aar, ejede den 167 Rdlr. 4 Mk. 13 Sk. i Kontanter, 700 Rdlr. i Obligationer og 235 Rdlr. til Rest paa private Laane-Obligationer foruden 24 gamle og 38 nye Restancer. Det har øjensynlig været meget trange Aar, den svundne Snes, og en Bedring lader endnu længe vente paa sig. Hvilke mærkelige Forhold, der herskede i disse Tider, fremgaar af et Møde, hvor 4 fattige Høkere og Høkerenker søger om Hjælp, de to første »vedtoges det at lade gaa i Forening om til Medlemmerne, de to andre fandtes ikke at kunne komme i Betragtning«, med andre Ord, de fik ikke Lov til at gaa Tiggergangen.

Den 6te August blev ved Københavns Politiret en Urtekræmmer Schæffer dømt, fordi han havde gjort Indgreb i Cor-

porationens Rettigheder ved at sælge Salt og Sild. En Urte=kræmmer Boye blev dømt for Salg af Ost, der var dansk, men fa=brikeret for at ligne Hollandsk Ost, som man vil se, virkede dog en Gang imellem de gentagne Paabud til Repræsentanterne »om at varetage Corporationens Interesser«.

I Aaret 1838 afløstes Raadmand Riis Lowsen af Raadmand Driefer som Magistratens Repræsentant ved Høkernes Møder. 1840 gaar der et stærkt Svind i den i Forvejen lille Obligations Beholdning, da der maatte føres Højesteretssag mod Lysestø=berne »betræffende Salg af Lys i Stykketal«. Høkerne vandt Sagen, men Højesterets Advocaten, Etatsraad Sporon fik 500 Rdlr. for at føre den, et vistnok efter den Tids Fordringer, meget stort Honorar.

I det Hele taget synes Sagsanlæg mellem Corporationen og og de forskellige Laug, at ligge stærkt i Luften paa de Tider omkring 1840; thi paa en Generalforsamling blev det bemyn=diget Formændene, efter at der efter den store Aareladning til Advocat Sporon, var kommen 229 Rdlr. 2 Mk. 2 Sk. i Kassen, at købe kongelige Obligationer for 200 Rdlr., men de blev ikke købte, da der igen skulde engageres en Advocat for at tage sig af Urtekræmmerne, der solgte Pølse etc. og som havde appe=leret deres tabte Sag til Højesteret. Og samtidig vilde Mel= og Grynhandlerlauget ogsaa have fat i Formænd og Repræsentanter angaaende nogle Sager, som Corporationen imidlertid mente ikke vedkom denne. Det udartede, et Aars Tid senere, til en Retssag. Det drejede sig om Handel med Kartoffelmel og førtes igennem lige til Højesteret. Den vandtes af Høkerne, men kostede atter en syndig Hoben Penge. Højesterets Advocat Buntzen førte Sagen for Høkerne. Endelig trak det op til en Sag mod nogle afskedigede Folk af Staldetaten, der drev Hø=kerhandel.

Det saà saa sort ud for den magre Kasse, at det besluttedes at inddrage det hidtil givne Nytaar til Torvemesteren, Magi=stratsbudet og Betjentene. Der blev her ogsaa behandlet en Sag

om Skriverens Løn, han forlangte bestemt 200 Rdlr. ellers vilde han ikke modtage Valg. Han valgtes, og da dette var sket, satte han meget generøs selv sin Løn ned til 150 Rdlr., han antoges derpaa som »virkelig Skriver«.

De haarde Hjerter, der 1840 ophævede Nytaarsgratialerne, smeltede allerede i 1841, da det vedtoges »undtagelsesvis« at give 4 Rdlr. i Dusør til Magistratsbudet og to Politibetjente, der besørgede Tilsigelserne til Møder i det Kvarter, hvor den fungerende Formand bor. Torvemesteren fik ikke noget, men i 1843 tilstaas der ogsaa ham en Gave paa 5 Rdlr. »for adskillig Tjeneste han viser Corporationen og dens Medlemmer ved Nytaarstid«. 10 Aar senere hæves denne Bestemmelse med Tilføjelse, at han »heller ikke senere skal have nogen Nytaarsgave«. I 1845 bliver der tillagt 2den Formand en aarlig Løn af 50 Rdlr. og det synes, at den første 2den Formand med denne svimlende Gage har været Justitsraad, Raadmand Driefer, idet Forhandlings Protokollen for Mødet, Torsdag den 8de August 1844 indeholder følgende Pasus:

»Det vedtoges derefter enstemmig, efter Forespørgsel af Hr. Justitsraad Driefer og med Hr. Wibes Indvilligelse (han var første Formand), at denne indtræder som anden Formand, hvorfor det med lige Enstemmighed vedtoges, at anden Formand herefter skulde oppebære 50 Rdlr. aarlig som Erstatning for de Udgifter og Ulejligheder som hans Stilling, som Formand medfører«.

Hans Underskrift som 2den Formand findes ikke ved nogen Forhandling, men han er vedblivende til Stede som den høje Magistrats Tilsynsmand. Det synes at den entrepenente 1ste Formand, der ogsaa udfyldte Budets Plads, her har fundet sig en Efterligner i mindre Stil, men nok saa bemærkelsesværdig. Alle Møder, der afholdtes af Corporationen, indledes altid med »den høje Magistrats Samtykke«. I August 1847 afløses Justitsraad Driefer af Raadmand, Overauditør Landsoverrets-Assessor Holm.

Med 1848 træder vi nu ind i 3 Aars Krigen og denne gav Anledning til Indkaldelse af en Generalforsamling, hvor der mødte 79 Medlemmer, der efter Opfordring tegnede sig for Bidrag. Der tegnedes 367 Rdlr., der stilledes til Krigsministeriets Disposition, og Lister til dem, der ikke var mødte, udsendtes for at give disse Lejlighed til at deltage i denne patriotiske Handling, der indkom ialt 990 Rdlr., et ganske godt Resultat, naar de elendige Tider tages i Betragtning. Paa et Møde, 11te August 1848, opfordredes de Tilstedeværende til endnu at tegne sig for 10 Rdlr., hvad der skete, og den runde Sum af 1000 Rdlr. indbetaltes til Krigsministeriet.

Medens Høkerne altid havde været heldige med de Retssager, der havde verseret, synes 1848 at bringe et Omslag, idet 2 af 3 Sager mod Urtekræmmerne tabtes, og det blev paa en Generalforsamling enstemmig vedtaget, at appelere disse til Højesteret, den svagt opblomstrende Kassebeholdning trues nu atter af en generende Svindsot, men det synes paa de Tider, hvert Øjeblik, at have været nødvendigt at ty til Domstolene for at faa afgjort, hvad hver Stand eller Laug er berettiget til at handle med. Bestemmelserne herom maa have været meget uklare. Disse evindelige store Udgifter som Retssagerne forvoldte, gik som det ofte gaar ud over de Uskyldige, nemlig Corporationens Trængende, næsten hvert Møde bragte Afslag paa Ansøgninger om Hjælp, og nu lukkedes der ganske af for saadan, mulig kunde der ydes lidt Hjælp af Høker Larsens Enkes Legat, som netop i disse Dage vilde tilfalde Corporationen.

I 1849 gik det ikke bedre. Der besluttedes Højesteretsappel i en tabt Sag om dansk Ost mod Urtekræmmer Hørring, og og endelig mod Mel- og Grynhandler Corporationen, der havde faaet flere Høkere dømt for Handel med Mel, »uagtet Høkerne formentligen ere berettigede til denne Handel og saadan Rettighed for dem ogsaa er blevet anerkendt ved forskellige Politiretsdomme«. Det indstilledes at appelere Sagerne for Corporationens Regning til Højesteret, »idet det derhos bemyndiges

Formændene om de dertil maatte have Anledning at stevne de Assessorer, som har dømt i de paagældende Sager, til at stande til Rette for deres Domme«.

Det synes efter dette, næsten som om Krigstilstanden har indvirket stærkt paa de ellers saa godmodige Høkere. Det er ikke saa lige til at afgøre, men sikkert er det, at de sidste 2 Aars Forhandlinger, og de derpaa følgende, bærer Præg af langt mere Selvfølelse og personlig Myndighed end alt, hvad der er foregaaet tidligere. Ordene, den »høje Magistrat«, er nu blevne til »Magistraten«, og flere Møder afholdes nu uden dens Samtykke, skønt Magistratens Tilladelse dertil holder sig en Tid endnu. Høkernes mere bestemte Optræden kom ogsaa i dette, 3 Aars Krigens sidste Aar, til at virke paa følgende Maade. En Høker, Christen Hansen, var blevet valgt paa et foregaaende Møde til 2den Formand, han indgav derpaa Ansøgning om Fritagelse for dette Hverv og herpaa svaredes der ham saaledes: »De Mødende tilkendegiver i den Anledning, at ligesom de ikke kunde anse C. Hansen berettiget til at afslaa den ham tillagte Bestilling som Formand ved Corporationen, saaledes fandt de ikke Anledning til at fritage ham derfor, da de ansaa ham for skikket dertil, og da det for Princippets Skyld var utilraadeligt at fritage et Medlem af Corporationen for et saadant Ombud, blot fordi han ikke havde Lyst dertil«.

Tiderne skifter, før var det Enevælden fra oven, nu synes Enevælden fra neden at begynde.

Bemeldte C. Hansen skrev saa til Magistraten med Anmodning om, at lade ham slippe for Valget, og Magistraten føjede ham.

I Løbet af 1851 begyndte Højesteretsdommene at falde i Mel- og Grynsagerne, de gik Høkerne imod, men det besluttedes paa ny at indkaminere en Sag om Byg- og Havregryn da det formentes, at Høkerne havde Ret til at handle med disse Sorter. I Sparekassen er der nu kun 261 Rdlr. og desuden kun 200 Rdlr. i kgl. Obligationer, og det var den Gang dyrt at

kæmpe for sin formentlige Ret, saa man kan forstaa, at Høkerne maa have været meget sejrssikre, naar de med saa smaa Beløb i Kassen, turde vove Forsøget.

Den 5te Aug. 1853 bevilgedes 100 Rdlr. til Centralkommiteen i Anledning af Kolera Epidemien i København. Den frygtelige Epidemi, der denne Sommer hærgede Hovedstaden, stoppede op for alle Møder (dette var det eneste, der blev afholdt) og derved kom Formændene og Repræsentanterne til at fungere længere end den Tid, de var valgte paa. Epidemien gav da Anledning til, at disse Valg omlagdes til at gælde for Kalenderaaret, i Stedet for tidligere fra 1ste Juli, og en aarlig Generalforsamling fastsattes da til Januar Maaned.

I 1856 anlægger Restauratørerne Sag mod en Del Høkere, fordi de forhandler kogt Skinke, Rullepølse etc., saafremt disse Sager tabes ved Kriminal- og Politiretten gives der Formændene Bemyndigelse til Appel til Højesteret, men denne blev ikke nødvendig.

For 1856 Vedkommende, findes endelig en paalidelig Oplysning om Corporationens Medlemstal, det var 513, hvoraf dog kun 499 havde betalt deres Kontingent, og i dette Aar ophører Magistratens Tilsynshavende, at give Møde ved alle Møder, og Afgørelsen paa Møderne lægges nu alene i de frie Høkeres Hænder, undtagen naar Møderne afholdes paa Raad- og Domhuset, hvor en Tilsynsmand da er til Stede. Som Skriver antoges Juristen, Fuldmægtig *H. J. Torp*, der mange Aar efter som Prokurator kom til at spille en stor raadgivende Rolle inden for Corporationen og Stiftelserne.

Endelig syntes der i 1856 at vaagne en Følelse hos Høkerne af, at Indenrigsministeriet maa gøre noget for en Omordning af de gamle forældede og upraktiske Næringsforhold og det overdroges Skriveren, at udfærdige en Indstilling derom til Ministeriet, og paa et Møde, den 29de December, oplystes det at Skrivelsen er indsendt underskreven af begge Formændene, *J. Chr. Bennedsen* og *R. Nielsen*, men der anføres ikke et Ord

om, hvad der stod i Skrivelsen. Aaret efter anmoder flere Laug og Haandværkere Corporationen om at gaa mod et Forslag til Næringsloven, der er udarbejdet af Overretsassessor *O. Müller* og som agtes indsendt til Rigsdagen, og Høkerne gaar med til at anmode om Udsættelse med Indsendelsen.

I Aaret 1857 forhøjedes Skriverens og Budets Løn i Anledning af, at de har lovet ogsaa at gøre Tjeneste ved Høkerstiftelsen, det er første Gang den nævnes i Corporationens autoriserede Protokol, skønt Planen til Stiftelsen er lagt allerede i 1846, hvilket vil blive omtalt i et særligt Afsnit. I de 2 à 3 sidste Aar er man kommen ind paa at give 20 Rdlr. i Konfirmationsudstyr til værdige Trængende, dog kun paa den Betingelse at 1ste Formand paasaa, at de virkelig købte Udstyr for Pengene »og intet andet«.

A. P. HENRICHSEN.

Pengekriseaaret synes ikke at have berørt Høkerne ret meget. Medlemsantallet er det samme og Restancerne er snarere mindre, men der tages saa vidt man kan se, nu med haardere Haand paa disse, og hos en stakkels Urtekræmmer, der i en af Retssagerne er dømt til at betale Corporationen Sagens Omkostninger, 24 Rdlr. og 4 Skilling, gøres der Udpantning, der gav det triste Resultat, at Corporationen kun fik 2 Mark og 4 Skilling, »som blev afskrevet paa Gælden og ført til Indtægt«.

Den 14de Januar 1858 er for saa vidt en Mærkedag i Corporationen og i den af denne udgaaede Høkerforenings Historie. Som her for første Gang valgtes til Repræsentant en Mand, der kom til at spille en betydelig Rolle blandt Høkerne, nemlig *A. P. Henrichsen*, Borgergade 109, senere Østergade 16.

Allerede i September 1858 fortryder Corporationen de flotte

Gager. 1ste Formand nedsattes med 50 Rdlr. til 100 Rdlr. aarlig, 2den Formand faar ingenting og Skriveren og Budet det halve af deres tidligere Løn nemlig 100 Rdlr. om Aaret fra 1ste Januar 1859.

Formanden, Skriveren og Budet vare nærværende og erklærede sig tilfredse, hvorfor de fik Lov til vedblivende at funktionere. Som Grund til den store Nedsættelse anføres, at flere Medlemmer har udmeldt sig af Corporationen, og at denne paa Grund af den nye Næringslov ikke kan vente stor Tilgang af Medlemmer. Tvangen til at være Medlem af Corporationen, naar man havde Høker-Borgerskab, var bortfalden.

Den Tanke, at Høkerstiftelsen, som nærmest var bleven til Virkelighed paa ugentlige og mere private Møder inden for Corporationen skulde indlemmes i denne, fremsattes første Gang den 13de Januar 1859 af flere Medlemmer. Skrivelsen oplæstes, men den Gang blev ellers intet foretaget.

Den 10de Maj i 1859 afholdtes der en ekstraordinær Generalforsamling i Lille Kongensgade Nr. 85, i Anledning af Næringslovens Tilblivelse. Er der noget, der har kunnet sætte de forskellige Laugs Sind i Bevægelse, maa det sikkert have været den ny Næringslov. Skrivelser fra og til Magistrat, Borgerrepræsentation og Ministeriet veksles i en Uendelighed, og det ene Laug søger at bjerge til sig fra de andre, det mest mulige, og paa det Punkt har de gode Høkere i hine gamle Dage, med deres halvt naive Tidsaand, ikke nægtet sig noget. Man høre blot, hvad de ønskede at handle med, foruden de reelle indenlandske Varer, der en Gang hører til Faget. Det var nærmest Urtekræmmerne det skulde gaa ud over, idet Høkerne krævede Ret til at handle med Kaffe, The, Sukker, Tobak, Cigarer, Cikorie, Løvetand, Peber, Allehaande, Ingefær, Stivelse, Sæbe, Soda, Svedsker, Rosiner, Kanel, Risengryn, Rismel, Sagogryn, Sagomel, Citroner, Chokolade, Rom, Genever, Ekstrakt, Eddike og Sirup.

Rettigheden hertil krævedes for en lignende Betaling som den Urtekræmmerne den Gang gav for et Høkerborgerskab,

som de altsaa maa have været i Stand til at faa, for at føre lovlig Handel med f. Eks. Ost, Pølser, Sild etc.

Corporationens Stilling er blevet mere og mere svækket, og kun 1 Aar efter den nylig omtalte Nedsættelse i Lønningerne, reduceredes de igen, saa 1ste Formand faar 50 Rdlr. aarlig, 2den Formand ingenting, Skriveren og Budet 50 Rdlr. hver, hvormed de atter erklærede sig tilfreds, »og vedtog Corporationen derpaa, at beholde dem«.

Paa Stemmeafgivningens Faatallighed, hyppigere Repræsentantskabsskifte, Formandsskifte, tiltagende Restancer og Ansøgninger om Hjælp kan man se, at det er Kamptider, der gennemgaas, og for første Gang i Corporationens Annaler begynder Underskud i Regnskabet at tale sit mørke Sprog, der endog i et af Referaterne i Forhandlingsprotokollen om en Sag, der vedtages, findes udtrykt saaledes »hvis Corporationen til den Tid bestaar«.

Den 15de Januar 1862 valgtes *H. H. Krog* til 1ste Formand og *F. D. Schmidt* til Repræsentant. Det var to Mænd, der gjorde god Fyldest og glimrende passede sammen, da den sidste ved sin store Ro afbalancerede den maaske lidt for iltre Formand. Altid lykkedes det ikke, og under Brændevins Sagerne, der nu atter kom frem og hvor der skulde paalægges Høkerne, som kun maatte sælge fra $^1/_2$ Pægl til 1 Pot Brændevin en Skat af 5 Rdlr. aarlig, gik Bølgerne højt, og mange Forslag omtaltes, vedtoges eller forkastedes, og endte sluttelig med at Corporationen vedtog, at det »for dens Kasses Regning skal søges afgjort ved Hof- og Statsretten om Magistraten er berettiget til, paa Kommunens Vegne og i Følge Indenrigsministeriets Resulotion, at forlange forhøjet Brændevinsafgift for Aarene 1862 og 1863, samt muligen tillige for Aaret 1864 af de Høkere, der have vundet Borgerskab før Næringsloven af 29de December 1857 udkom«. Det overlodes Formændene at vælge Sagførerne. Ved denne Generalforsamling, der viser en vis Uforknythed, maa jeg tilføje, at af de 6 Repræsentanter mødte kun de 2, et meget

sjældent eller rettere enestaaende Tilfælde. F. D. Schmidt var der ikke. Sagen mod Magistraten blev anlagt og afvist af Retten, men affødte en ny Retssag mellem Corporationen og Skriveren *H. J. Torp,* der havde varetaget Høkernes Interesser, men nu efter at have faaet Afsked, maatte sagsøge for sit Salær.

Under 24de Juli 1863 vedtoges Lovene for Begravelses-selskabet, der hermed var oprettet. I den paany antagne Corporations Skrivers, H. J. Torps Nærværelse udarbejdedes Lovene af D'hrr. *J. N. Monberg, R. Jensen, C. Larsen, H. H. Krog* og *F. Jensen,* der saaledes maa betragtes som Begravelsesselskabets Faddere. — Af dygtige Repræsentanter i de nærmeste Aar, som nu kommer, kan nævnes *J. N. Monberg, Fr. Jensen* og den 19de Januar 1864 forekommer for første Gang som valgt til Revisor, *A. A. Gjødesen,* der under Omtalen af Stiftelsen ofte med Anerkendelse vil blive nævnet.

A. A. GJØDESEN.

Krigsaarene 1863—64 er nu forbi, og medens Krigen 1848—50 afspejler sig i Høkernes Forhandlinger og viser deres Offervillighed i Form af Pengegaver, findes der ikke et eneste Ord i de to Aars protokollerede Møder, der lader én blot formode, at der var Krig i Danmark paa hin Tid.

Den 12te Januar 1865 blev paa den aarlige Generalforsamling, for første Gang, indvalgt i Bestyrelsen en Mand, der ved udmærket Valg af Medarbejdere, blev Føreren for den Bevægelse, som førte til Sammenslutningen af Corporation, Stiftelse og Begravelseskasse, nemlig *P. C. Bunch,* men Omtalen af ham er bedre paa Plads i Afsnittet om Stiftelsen, der helt havde hans Hjerte, og i hvis Bestyrelse han allerede havde Sæde fra den 16de Januar 1861, sammen med A. P. Henrichsen og A. A. Gjødesen.

De dygtige Mænd, der i Slutningen af 1860 og Begyndelsen af 1870 vare traadte til, vare i Sandhed nødvendige for at holde Liv i Corporationen som det endog en Overgang tænktes paa at opløse. Ved Generalforsamlingerne, hvor saa vigtige Ting som Bestyrelsesvalg fandt Sted, valgtes denne tidt med nogle og tyve Stemmer. Oprettelsen af Begravelseskassen havde givet lidt flere Penge i Kassen og i 1867, 50 Aar efter Oprettelsen, ejede Corporationen og Begravelseskassen tilsammen 1100 Rdlr. i Obligationer, 300 Rdlr. i Sparekassen, 50 Rdlr. til Rest paa en Obligation og 14 Rdlr. 1 Mk., og 14 Sk. i Kontanter, ialt 1464 Rdlr., 1 Mk. og 14 Sk., i Sandhed et meget magert Resultat.

I Januar 1867 omdannedes Bestyrelsen igen efter nye Valg og *J. Schouboe*, Adelgade 49 blev 1ste Formand, medens *L. Hansen*, Vimmelskaftet 38 blev 2den Formand. Disse to Formænd affattede og omsendte, til en Del Høkere udenfor Corporationen, et Cirkulære, hvis hasarderede Indhold her gengives in extenso:

(Uden Aar og Dato).

»Undertegnede Formænd for Høker-Corporationen ere blevne anmodede om at indkalde Dem for Politiretten, fordi De sælger Brændevin ud af Huset, hvilket De ifølge Deres Borgerbrev ikke har Ret til.

I et Bestyrelsesmøde ere vi imidlertid blevne enige om, ikke at indkalde Nogen, men derimod anmode Dem om at indtræde i Corporationens Interessentskab og tillige tegne Dem som Bidragyder til Høkerstiftelsen.

Indgaar De herpaa vil De slippe for Indkaldelse, i det mindste af den nuværende Bestyrelse, og vi tro at kunne tilføje ogsaa af vore Efterfølgere i Bestyrelsen, thi hvad Gavn have vi af at skaffe dem af med 60 Rdlr., som Brændevinsrettigheden koster, foruden en aarlig Afgift af 10 Rdlr., som paahviler Brændevinshandelen, medens De nu kun betaler 5 Rdlr.

Da vi antager at Grunden til, at De ikke tidligere har indmeldt Dem i Selskabet ligger i Ukjendskab til sammes Love, tro vi at maatte gjøre Dem bekjendt med Følgende:

Til Corporationen svarer Interessenten saa at sige Intet, idet det aarlige Contingent, 2 Rdlr., (som opkræves med 1 Rdlr. halvaarlig) i sin Tid kommer Dem tilgode, idet der ved Dødsfald betales 20 Rdlr. til hvert Liig, Mand og Kone, og Enhver dog gjerne ønsker at være i en Liigkasse.

Ved Indtrædelse i Corporationen betales ifølge kgl. Resolution, 5 Rdlr. til Høkerstiftelsen, Contingentet er 2 Rdl. om Aaret, men derved sikres baade De og Kone i en høi Alderdom, fri Bolig og andre Goder, Noget, vi ikke ønske, De skal komme til at trænge til. Vi bede Dem betænke at det er bedre at give end at tage, og idet vi henvise til nedenstaaende Oversigt over Stiftelsen, vil De see, hvilket Gode Interessenterne stifte ved deres aarlige Bidrag.

Hvis De nu foretrækker at indtræde i Høkercorporationen og tegne Dem som Bidragyder til Stiftelsen, behage De at tegne Dem paa nærværende Brev, som ved et eller to af Bestyrelsens Medlemmer vil blive afhentet i Løbet af 8 Dage, hvis De ikke forinden har indmeldt Dem hos En af Underskrevne.«

J. Schouboe, Adelgade 49. *L. Hansen,* Vimmelskaftet 38.

Formænd i Høkercorporationens Bestyrelse.

Oversigten over Stiftelsens Virksomhed er underskrevet af A. Gjødesen som Formand, og udviser, at der i 1867 var bortgivet 22 Friboliger og inclusive disse ydet en Hjælp af 1711 Rdlr. og 3 Mk.

* * *

Da dette unægtelig meget besynderlige Aktstykke kom til Magistratens Kundskab, fulgte der en skarp Skrivelse, hvor Formændene fik at vide, at deres Pligt var at paatale Ulovligligheder, i Stedet for at opmuntre dertil, og samtidig anmodedes Politidirektør, Etatsraad *Crone*, om at lade de to Formænd tiltale ved Politi- og Kriminalretten. Denne Ret fandt ifølge opbevarede Skrivelser, Sagen ret alvorlig. Hvad dens Alvorlighed angaar, har Corporationens samlede Bestyrelse nu ogsaa følt denne særlig stærkt,

thi den 18de Juni 1867 afsendes følgende ydmyge Skrivelse til Magistraten:

»Vi undertegnede Bestyrere for Høkercorporationen og dens Stiftelse, udbeder os den høie Magistrats Tilgivelse for det af os foretagne, at sende nogle trykte Breve til nogle Høkere i Byen, som vi nu desværre for sildig indseer, ikke af os var handlet rigtig, vi har kun gjort det i den Hensigt at vi troede at kunne gavne vore gamle Medborgere i Høkerstiftelsen. I Haab om Magistratens gunstige Tilgivelse mod os tegner underdanigste Ansøgere.«

J. Schouboe. L. Hansen. A. Gjødesen. J. Danielsen.
J. Hansen. R. Jensen.
S. Madsen. A. Larsen. C. Jensen. A. C. Breum

Den vrede Magistrat lod sig noget formilde, idet den gav Politidirektøren Lov til at slutte Sagen mod »en læmpelig Bøde« til de to Formænd. De fik 10 Rdlr. hver, men deres Afgang fra Formandspladserne krævedes af Magistraten og fuldbyrdedes paa en ekstraordinær Generalforsamling den 28de Juni 1867. Det var et ret haardt Slag her førtes fra Magistratens Side mod Corporationens Bestyrelse, men det maa, Sandheden tro, indrømmes, at det var velfortjent. Ovenpaa denne Historie maatte 46 Høkere møde i Retten og vedtage Bøder.

Denne Generalforsamling, som dog var noget af en Sensation formaaede kun at samle et meget faatalligt Medlemsantal, idet de to nyvalgte Formænd, *J. M. Hansen* og *Fr. Jensen* kun valgtes med henholdsvis 24 og 22 Stemmer.

Det vedtoges sluttelig, at Corporationen skal bære alle Omkostninger ved dette Cirkulære og betale de to Mulkter. Kun Cand. jur. Koch, der mødte for Magistraten underskrev Forhandlings Protokollen, alle Høkernes Underskrifter mangler. Høkerstiftelsens Oprettelse har draget Medlemmerne mere og mere over til denne, og den 26de September 1867 afholdtes endog i Corporationen et Møde for at overveje om man skulde

forene sig med Stiftelsen, det sattes under Afstemning, 4 Stemmer var for, 4 imod og dermed bortfaldt Sagen.

I Aaret 1869 forsøges der at faa gennemført nye Vedtægter for Corporationen og Begravelseskassen, men de forkastes og bortfaldt helt. Paa denne Generalforsamling har der, inklusive Bestyrelsen, næppe været mere end 26 Medlemmer til Stede, idet Forslaget forkastes med 15 Stemmer mod 11. De Bestemmelser, der nu er indført i Lovene til Besværliggørelse af Lovændringer, har man ikke kendt til den Gang. Corporationens Medlemstal synker stadig og er nu i Begyndelsen af Halvfjerdserne nede paa ca. 230 Medlemmer, men der spores nu hos disse en Trang til at gøre et sidste Forsøg paa, at holde Corporationen oven Vande, ved Valget af nye Medlemmer til Bestyrelsen. I mange Aar havde de gamle skiftet fra Formænd til Repræsentanter og omvendt, og særlig Tillid næredes til en ung Høker *J. Frandsen* og Høker *P. Jensen*. Særlig den første var bekendt for stor Energi, men samtidig for stor Lyst til at opponere, og endskønt han ihærdigt arbejdede med paa den »kære stadige Tanke« om Sammensmeltning af Corporation og Stiftelse, blev han efter at denne var fuldbyrdet, en stadig Oppositionsmand, der sammen med *S. Larsen*, Klædeboderne, *P. Nielsen* m. fl., ofte satte meget Liv i Generalforsamlingerne, hvad der i Masser af Aar ganske havde manglet. Fornuftig Opposition skader jo aldrig, tvertimod, men her gik man sommetider lidt for vidt.

Omsider den 2den Juli 1873 modnedes Sammensmeltnings Tanken saa meget, at det overdroges Formændene at »foretage det fornødne og bringe samme til Interessenternes Kundskab«. *J. Frandsen* var nu rykket op til 1ste Formand, *Erhard Petersen*, Borgergade 12 var 2den Formand. I Marts 1874 nedsattes endelig et Udvalg af Corporationen og et lignende for Stiftelsen, for at tilendebringe de paabegyndte Forhandlinger. Corporationen valgte Fr. Jensen, der mange Gange havde været Formand, A. Petersen, Teglgaardsstræde 26, F. Rasmussen, Gasvejen 2, C. Petersen, Dybensgade 25 og Schou, Fælledvejen.

Paa Forslag af Formanden indgik man ved denne Tid med et Andragende til Magistraten om at faa Valbyernes Stadepladser rundt om Springvandet paa Gl. Torv ophævede, det lykkedes dog ikke at opnaa dette. I 1875 blev Erhard Petersen 1ste Formand og J. Frandsen udgik helt af Bestyrelsen.

Den 27de Oktober 1875 skulde saa paa en ekstraordinær Generalforsamling den endelige Beslutning om Sammensmeltningen tages, det oplystes da, at Corporationen talte 226 Medlemmer, men heraf havde kun 17 (Sytten) givet Møde, dette gjorde ikke noget for Corporationens Vedkommende, da den ingen Baand havde paa sig med Hensyn til de Mødendes Antal, men Begravelsesselskabet havde en § 23, der gjorde det nødvendigt at afholde en ny Generalforsamling. Denne afholdtes saa den 10de November 1875 og Prokurator H. J. Torp, den gamle Skriver, var atter til Stede efter Bestyrelsens Anmodning. Her vedtoges følgende Forslag enstemmig.

Forslag Nr. 1, udarbejdet af Høker J. Frandsen.

»Forslag til at Corporationen antager Navnet: »*Høkerforeningen*« og slutter sig sammen med Høkerstiftelsen under fælles Navn, fælles Love og fælles Bestyrelse, alt under Forudsætning af, at Interessenterne i Høkerstiftelsen slutter sig her til«.

Forslag Nr. 2 og 3, der nærmest sikrede Begravelsesselskabet lige Ret under Høkerforeningen, vedtoges ligeledes enstemmig. De nye Love indsendtes nu til de høje Autoriteter til Stadfæstelse, men maatte, særlig for Begravelseskassens Vedkommende, undergaa nogle Ændringer, og endelig den 24de Januar 1877 vedtoges de omændrede Love enstemmig af Corporationen og besluttedes det samtidig ikke at vælge nogen ny Bestyrelse, hvis den nuværende vilde fungere til den fuldbyrdede Sammenslutning, hvad Bestyrelsen erklærede sig rede til. 1ste Formand var nu P. Christiansen. Under de lange Lovforhandlinger var Tiden bl. a. benyttet til at arbejde for, at Helligdagsloven gav Høkerne en virkelig Fridag, hvad de som bekendt ikke tidligere har haft.

Den 3die Juli 1877 opgjordes Corporationens Regnskab og den ejede da, sammen med Begravelsesselskabet, 6239 Kroner 91 Øre. Interessenternes Antal var 239. Dette var Resultatet efter 60 Aars Virksomhed, der sammenlignet med de kommende 40 Aar, unægtelig tager sig fattigt ud, men det maa aldrig glemmes, at al Begyndelse er vanskelig og at de første Sten, der lægges i Bygningen er de, der synes mindst. Men Ære være de Mænd, der i hine som oftest trange Tider, grundlagde og arbejdede i Corporationen til Held for den hele Høkerstand, og de, der den 11te Juli 1877 fuldbyrdede den endelige Sammenslutning, der bar Forjættelsen i sig om rige Frugter i Fremtiden.

STIFTELSERNE.

GANSKE naturligt opstod i Tidens Løb en Trang hos Corporationens Medlemmer til at komme sammen under mere frie Former, end de ret stive Magistratsmøder og Generalforsamlinger havde, og der rettedes Anmodninger til Formændene om at søge et passende Lokale, hvor Høkerne kunde komme sammen for at diskutere Dagens Spørgsmaal og deres egne Interesser. Den 10de September 1846 udsendte Formændene et Cirkulære, hvori de erklærede sig villige til at paatage sig Ordningen, mod at samtlige Udgifter ved Lokale etc. dækkedes af Medlemmerne. Udgiften ansloges til 20 à 30 Rdlr. halvaarlig, der tegnede sig straks 76 Medlemmer og Møderne begyndte i et Lokale i Lille Kongensgade Nr. 85. Kontingentet fastsattes til 3 Mark pr. Medlem, dog at nedsætte efterhaanden som der kom flere Medlemmer. De 2 Formænd og 4 Repræsentanter samt 2 Medlemmer uden for Bestyrelsen, var de egentlige Ledere af Sammenkomsterne, for hvilke der endog udarbejdedes Love. Det første velædige Forslag, der i disse Sammenkomster saa Lyset, var Oprettelsen af en Enkekasse, men det blev efter at det var erkendt, at det »fortjente Opmærksomhed«, udsat indtil videre.

Den 17de December 1846 »ventileredes« der om et Forsøg paa at skaffe Midler til en Stiftelse. Nogle foreslog, hver at give 4 Rdlr. aarlig, andre at nøjes med 2 Rdlr., men da Enighed

ej kunde opnaas, udsattes Forhandlingen til 7de Januar 1847. Paa dette Møde blev det med stor »Pluralitet« vedtaget, at søge tilvejebragt en Kapital til at købe en Ejendom her i Staden, der kan egne sig for gamle og trængende Medlemmer af Høker-Corporationen. Til Opsamling af disse Penge, enedes man om at skrive til Magistraten, at enhver ny Interessent vil være at paaligne 5 Rdlr. i Indskud og herpaa gik Magistraten ind, og en kgl. Resolution af 10de Oktober 1848 stadfæstede dette.

De Høkere, der var i Corporationen, tegnede sig for 2 Rdlr. aarlig og 2 Rdlrs. Indskud, og Tilgangen af Medlemmer, der vilde støtte Stiftelsens Oprettelse, voksede for hvert Møde og den 28de Januar 1847 havde allerede 255 Interessenter tegnet sig. Der var med dette Tal dog lange Udsigter til Planens Realisation, og det vedtoges at avertere i Adresseavisen om mere Tilgang og yderligere Støtte, der blev desuden den 8de April 1847 valgt en Komité paa 5 Medlemmer, hvis Hverv det blev udelukkende at ofre sig for Oprettelsen af den paatænkte Stiftelse, og »bemyndiges denne Komité til at træffe de Foranstaltninger, som de maatte anse hensigtsmæssige til Opnaaelse af det omskrevne Øjemed, uden at være pligtig til at indhente de øvrige i Foretagendet Deltagendes Samtykke, og skal alt, hvad nævnte Komité beslutter og bestemmer, være bindende for de Interessenter, der har tegnet sig for Aktier eller aarligt Bidrag til Stiftelsen«. Komiteen, der valgtes, bestod af *Madsen, Lassen,* Formand *Jørgensen, Jørgensen,* Adelgade og *Paetz* i Aabenraa.

Meget oplysende er denne Liste ikke over de Mænd, der først af alle realiserede Tanken om at skabe et Hjem paa gamle Dage for de Interessenter, der af forskellige Grunde havde lidt Skibbrud i Livets Malstrøm; og lige saa lidt gives der nogen paalidelig Oplysning om, hvorledes denne mægtige Komité virkede, den var i Grunden at betragte som en Stat i Staten, og den Myndighed, der var givet den, overgik endog langt den som Corporationens Bestyrelse nogen sinde har ejet. Jeg tror man atter her har Lov til at se den vaagnende Selvfølelse

hos de forskellige Laug og Stænder, der fuldt indfriedes og klaredes i Frihedssolens Opgang et Aars Tid senere, den 5te Juni 1849. Blot 5 Aar tidligere vilde en saadan Ordning, som denne, der blev truffet ved næsten selskabelige Sammenkomster, være ganske utænkelig, men det kan jo heller ikke nægtes, at der har været en vis Mangel paa Virkelyst til at realisere Stiftelsestanken hos Corporationens Bestyrelse, der ganske lod denne smukke Plan gaa over paa andre Hænder, ja endog i en saadan Grad, at der mange Aar efter maatte flere Generalforsamlinger til, for atter at »bøje det skilte sammen«.

Paa en Generalforsamling den 6te August 1847 meddelte Komiteen, at den havde fundet en passende Ejendom til en rimelig Pris, og da det var meget kostbart at bygge en ny Ejendom, købtes den omtalte. Ikke med et Ord fremgaar det af Forhandlingerne, hvor Ejendommen laa, hvad den kostede eller hvor Komiteen havde Pengene fra, selv i Corporationens Generalforsamlings Referat i Protokollen for 6te August 1847, findes der ikke med et Ord antydet, at Forslaget er bragt frem af Komiteen. Men Ejendommen var Sølvgade Nr. 409 (nuværende Nr. 7), den købtes af Urtekræmmer og Klasselotteri Kollektør *Moses Levy* for 20,000 Daler, og Pengene var for største Delen skaffet tilveje ved Laan hos Interessenterne, hvad Ordet »Aktier«, der findes omtalt foran, synes at bekræfte. Ejendommen købtes den 30te August 1847 og tilskødedes den 24de August 1849.

I Aaret 1848 udarbejdedes Fundatsen for Stiftelsen og Bestyrelsen kom foreløbig til at bestaa af 12 Medlemmer, idet en Del af de Interessenter, der havde indskudt Penge, fik Sæde deri. Aaret efter vedtoges det, at de laante Penge skal tilbagebetales ved Lodtrækning, efterhaanden som der blev Raad dertil.

Den købte Ejendom var en gammel ret forfalden Bygning, der krævede hyppige Reparationer og Omlavninger, navnlig ved Dørenes Flytning. Hele Bygningens Indretning med fælles Benyttelse af Køkken og Vaskene, som for de sidstes Vedkommende fandtes paa Hovedtrappen, svarede ret daarligt til

DEN GAMLE STIFTELSE I SØLVGADE NR. 7.

hvad vi i vor Tid er vante til at se, men sikkerlig har den gamle Stiftelse dog skabt megen Tilfredshed og huset megen Lykke paa den Tid, hvor den var det eneste Tilflugtssted for gamle trængende Høkere og deres Enker, der kæmpede den haarde Kamp for at holde sig fri af Datidens ublide Fattigvæsen.

I Februar 1850 begynder Pengevanskelighederne for Stiftelsen, idet Lotterikollektør Levy opsagde 2den Prioritet, stor 6900 Rdlr., og Bestyrelsen sammenkaldte da Medlemmerne til Raadslagning om, hvorledes dette Skær skulde klares. Man enedes om at søge tegnet et Obligations Laan blandt Corporationens Medlemmer, og O. Larsen, Nytorv, J. Michelsen, St. Kongensgade og J. Mathiesen, St. Købmagergade tegnede sig straks for henholdsvis 400, 300 og 300 Rdlr.

Den 3die April 1851 er en Mærkedag, idet den 1ste Fribolig foresloges bortgivet til Oktober Flyttedag 1851 til en af Stiftelsens mest trængende Interessenter. Den 12te Juni bortgaves denne til fhv. Høker Lars Nielsens Enke, Caroline Nielsen, der saaledes blev Stiftelsens Førstegrøde. Hun fik 2 Værelser og Køkken, men dog paa den Betingelse, »at hun uden Modsigelse« fandt sig i at faa en Medbeboer, hvis »Direktionen« fandt det nødvendigt. Det fik hun allerede Aaret efter, men ca. 5 Aar senere begynder Fribeboerne at klage over, at de skal være to om en Lejlighed, men afvises skarpt af Bestyrelsen.

Det fremgaar af forskellige Ordninger betræffende Stiftelsen, at en Sekretær Mellerup har medvirket, og da han ingen Betaling har faaet »for sin store Beredvillighed og Tjeneste mod Stiftelsen«, skænkes der ham »en Preseng, en lille Sølv Paakal til omtrent 20 Rdlr. Værdig«. Pokalen har han jo nok været glad for, men kort efter fik han dog 50 Rdlr. i Gratiale »en Gang for alle«. Henimod Midten af Halvtredserne begynder man at spore nogle af Corporationens dygtigste Mænd inden for Stiftelsens Bestyrelse, saasom J. N. Monberg, P. Hansen, P. Jensen, J. Jensen (Skibet) m. fl., men samtidig opstod ogsaa den første Kontravers, idet Fundatsen § 6 bestemte, at en af For-

mændene for Corporationen skal være Medbestyrer af Stiftelsen. Ingen af de to Formænd vilde imidlertid melde sig ind som Medlem af Stiftelsen, og da man meget rigtigt fandt, at ingen kunde gøre godt Arbejde for Stiftelsen, der ikke en Gang vilde støtte dens Velgørenhed med det ringe aarlige Kontingent, ansøger man allerede Magistraten om en Ændring i den nye Fundats paa dette Punkt. I det Hele taget har de første Love næppe været fyldestgørende, thi den 4de April 1856 nedsattes en Komité paa 5 Medlemmer for at udarbejde Udkast til nye Love for Stiftelsen, der nu saa vidt man kan se, fjerner sig mere og mere fra Corporationens, ganske vist kun svage Indflydelse, hvad i Grunden ikke er saa underligt, og hvortil Corporationens Formands mærkelige Optræden over for Stiftelsen, kun kunde virke ansporende. Paa den anden Side kan man ogsaa sætte sig ind i Formændenes Betragtninger, der sikkert har kredset om den stadige Tanke, at Stiftelsen i Grunden var blevet oprettet paa en ganske privat Maade inden for Corporationen og saa godt som uden dens Medvirken. Stiftelsen var jo nemlig en Frugt af de ugentlige Sammenkomster og ikke et Bestyrelses Værk, og at dette har skabt nogen Jalousi, er undskyldeligt. Denne øges vel endda ved at Stiftelsen nu blev en Slags Konkurrent, hvad den ved en mere behændig Optræden fra Corporationens Side, ikke vilde være bleven.

Den 20de Februar 1857 indvalgtes A. P. Henrichsen, Borgergade 109 for første Gang i Stiftelsens Bestyrelse, hvor han, der oprindelig var Haandværker, straks gjorde god Fyldest ved at overtage Tilsynet med Reparationerne paa Bygningen i Sølvgade. J. N. Monberg blev samtidig Høker-Stiftelsens Formand. Samme Aar fastsattes 8 Rdl. til hver Fribeboer i Brændselshjælp i Stedet for Brænde, som der tidligere var blevet leveret til Fribeboerne.

Stiftelsen administreredes godt, Huslejen for den Del, der ikke benyttedes til Fribolig blev gentagne Gange forhøjet saa at Bygningen betalte meget regelmæssig af paa sin Gæld til In-

teressenterne, enkelte Godgørende blandt disse gav Afkald paa hel eller delvis Tilbagebetaling af de Laan, de havde ydet til Fordel for Stiftelsen, hvad der jo gavnede særdeles meget. De 5 Rdlr., som enhver, der vandt Borgerskab som Høker, ifølge kgl. Resolution af 10de Oktober 1848 var paalagt at erlægge til Gavn for Høkerstiftelsen, vilde Corporationen gerne have ophævet, men Stiftelsens Bestyrelse indgik med et Andragende til Justitsministeriet om at denne Resolution endelig maatte forblive ved Magt indtil videre. Den 11te Januar 1860 indvalgtes for første Gang A. A. Gjødesen i Bestyrelsen og paabegyndte med enkelte kortvarige Afbrydelser, et stort Arbejde for Høkerstiftelsens Trivsel, et Arbejde, der strakte sig over mere end 30 Aar. Han assisteredes heri godt af *Daniel Jensen,* en hjertensgod Mand, der valgtes samme Dag, og som uden at spille nogen iøjnefaldende aktiv Rolle, var et udmærket Bindeled mellem de Kræfter, der særligt stærkt virkede for Stiftelsens Fremgang og ved sin mæglende Evne, særlig overfor Corporationen, gjorde megen Gavn. Morten Jensen, L. Jensen, F. D. Schmidt, R. C. Schmidt og O. Hansen, Fader til den senere Formand Johs. O. Hansen, vare ham meget gode Hjælpere i hans Bestræbelser for at glatte ud mellem Corporationen og Stiftelsen, men det var dog først efter at det væsentlig ved disse Mænds Bestræbelser var lykkedes at faa min Fader, P. C. Bunch, Nikolajgade 1, senere Brolægger-stræde Nr. 6, hvis Navn jeg nævner med Taknemmelighed og sønlig Ærbødighed, til at modtage Valg til Bestyrelsen den 16de Januar 1861 som Hovedkasserer, at der udviklede sig fastere Former for Stiftelsens fremtidige Udvikling.

Det er denne Mands uvisnelige Ære, at han saa langt ud over det dagligdags Virke, og drevet af kærlig Omsorg for de Gamle, udførte han et energisk Arbejde, der virkede opmuntrende paa Medlemmerne og derved udviklende paa hans Planer, indtil de 10 Aar senere var modne til Handling. Fuldbyrdelsen heraf og Virkningen af denne er forlængst en Kendsgerning af den glædeligste Art, der vil bestaa og yderligere udvikles til

Gavn for Høkerforeningens Trængende. Det er paa den Grundsten, han lagde sammen med A. A. Gjødesen og A. P. Henrichsen, at hele den senere rige Virksomhed er bygget, og skønt jeg ved, at han aldrig for sig selv alene vilde gøre Krav paa Æren derfor, og han har jo ogsaa delt den med mange, baade den Gang og senere, saa vil blot faa Tal tale deres overbevisende Sprog om hans Værks Storhed. I de 100 Aar, der er svundne, samlede de første 60 Aar ca. 6,200 Kroner, til Dels ved Begravelseskassens Hjælp, de næste 40 Aar, selvfølgelig støttet af en klog og sparsommelig Administration gennem Aarene, ca. $^1/_2$ Million Kroner, og heraf har hans Værk, Stiftelsen i Peder Skramsgade Nr. 16, hvortil jeg senere kommer tilbage, vel nok givet Broderparten. Fuldbyrdelsen af Sammenslutningen af Corporationen og Stiftelsen havde hans varmeste Interesse og han blev Høkerforeningens første Formand, der, da han traadte tilbage fra denne Stilling, hædredes af Medlemmerne og Fribeboerne paa den smukkeste Maade ved Adresser og kostbare Gaver, og da han i 1886 lukkede sine Øjne for stedse, talte Høkerforeningens store, prægtige Sølvkrans sit tavse Taknemmeligheds Sprog over hans Baare.

P. C. BUNCH.

Den gamle Stiftelse i Sølvgade afgav flere og flere Friboliger, og kunde nu ret godt staa paa egne Ben, saa man i 1862 bragte i Forslag, ikke mere at holde paa den Indtægt af 5 Rdlr. den kgl. Resolution hjemlede Ret til. Forslaget blev fremsat for at gavne Corporationen, ved at lette Høkerne at blive Medlemmer af denne uden de 5 Rdlr. Skat til Stiftelsen, men først den 30te April 1863 vedtoges det med 41 Stemmer mod 9 at søge Resolutionen ophævet.

Forholdene i den gamle Stiftelse har neppe været gode eller blot nogenlunde gode, thi det gaar ret jævnlig paa, at en Fribeboer »siger op« mod at faa en ringe aarlig Understøttelse, og i et Skrift, som P. C. Bunch nogle Aar senere udsendte til Medlemmerne eller oplæste for disse paa en Generalforsamling, skildrede han Forholdene i meget mørke Farver, og jeg erindrer klart, hvor ondt det gjorde ham for de Trængende, der vare nødte til at bo under de Forhold han skildrede. Det var hans stadige Omhu for de Gamle, der styrkede ham i Kampen for den nye Stiftelses Tilblivelse.

I Aaret 1867 faar Stiftelsen Raad til at købe de første Obligationer til Kapital Henlæggelse, ialt for 700 Rdlr., der betaltes med 611 Rdlr. 5 M. Efter gentagne Gange at være genvalgt, udtraadte P. C. Bunch af Bestyrelsen den 9de Januar 1867, men valgtes samtidig til Revisor. Udenfor Bestyrelsen vedblev han med Energi at arbejde videre paa sin smukke Tanke om at skaffe bedre Kaar for de Gamle, og allerede samme Aar faar han Sæde i et Udvalg, der var nedsat for at forandre Lovene for Høkerstiftelsen.

Den 15de Januar 1868 valgtes P. C. Bunch atter ind i Bestyrelsen som dens Formand, men afgik efter Tur den 12te Januar 1870. I denne Periode gav følgende Begivenhed, som han selv i sine efterladte Papirer skildrer under Motto: »Enhver Ting som fremkommer har sin Aarsag«, Anledning til at han for Alvor tog den nye Stiftelses Opførelse under Behandling.

Der var i 1869 kommen Klage over, at en af Fribeboerne, Md. Hendrup, havde sin Søn, der var Bybud, boende hos sig, og da dette stred mod Reglementets § 9, var det hans Pligt som Formand at paatale dette. Jeg vil her lade hans egne Ord tale:

»Jeg gik i den Anledning ud i Stiftelsen, og kom, som enhver veed, der kender vor gamle Stiftelses simple Indretning, først ind i Køkkenet, som desværre i Stiftelsens 32 Lejligheder ligger umiddelbart ud til Trappen, saavel i For- som Baghuset, og paa Trappegangen er i alle Etager anbragt en Vadsk til fælles

Afbenyttelse for Etagens 4 Lejligheder, det er meget simpelt for vore Fribeboere, der dog alle henhører til Middelborgerstanden.«

Han skildrer saa Værelserne, hvoraf hvert andet kun har Kakkelovn og endelig Plagen som Væggetøj forvoldte, og hvorledes Tapetet var overhældt med Petroleum for at holde disse ubudne Gæster i Ave. Endvidere var der saa lavt til Loftet i flere Lejligheder, at en middelhøj Mand ikke kunde staa oprejst. Md. Hendrup fik sin Tilrettevisning, som hjalp godt. P. C. Bunch fortsætter saa: at ved hans Bortgang bad Md. Hendrup ham om at skaffe hende en bedre Bolig. »At dette Spørgsmaal som førnævnte Md. H. gjorde mig om at fremskaffe en bedre Bolig, maatte besvares benægtende, gjorde mig ondt, thi jeg vidste, jeg ikke kunde det, og jeg indsaa, at hendes Fordring var fuldkommen berettiget; men ved min Bortgang fra dette Sted til mit Hjem, opstod den Tanke hos mig, at saa sandt Gud vil, vil jeg søge at virke hen til, at vi en Gang i Tiden kan faa opført en ny Stiftelse«.

Han henvendte sig saa til flere Interessenter som han vidste havde Raad til at tegne sig for Bidrag. A. N. Welander var den første, der tegnede sig, og paa det første Møde tegnedes 5000 Rdlr., der snart steg til 8000 Rdlr., og da Høker O. Brønnicke ved sit Testamente skænkede 15000 Rdlr., dog at forrente med 6 pCt. paa nærmere Betingelser, kom der Fart i Byggesagen, saa meget mere som A. P. Henrichsen, A. A. Gjødesen og P. C. Bunch altid saa længe de levede, sammen med Bestyrelsen kunde træffe Bestemmelser om disse Penges Anvendelse.

Den 1ste Marts 1871 fremlagde P. C. Bunch, A. P. Henrichsen, A. A. Gjødesen og P. Nielsen forskellige Tegninger og Overslag, der henvistes til en Comité, der bestod af 2 af Bestyrelsens Medlemmer og 7 af Interessenterne. Bestyrelsens Medlemmer vare: A. P. Henrichsen og A. A. Gjødesen. Interessenterne vare: R. C. Schmidt, F. D. Schmidt, P. C. Bunch, M. Jensen, Daniel Jensen, J. Nielsen og P. Nielsen. Det overdroges

denne Comité at søge Oplysninger om Byggepladser og mulig fremskaffe andre Tegninger, der skulde fremlægges for en Generalforsamling i Løbet af Marts. Paa en Generalforsamling den 22. Marts vedtoges det at købe Grunden i Peder Skramsgade, men saa ihærdig var der blevet arbejdet for en Grund paa Nørrebro, som P. Nielsen anbefalede, at Købet af Gammelholms Grunden kun vedtoges med 39 Stemmer mod 34 endskønt dens fortrinlige Beliggenhed tæt ved Kongens Nytorv og den lave Pris af 9 Rdlr. pr. Kvadratalen, skulde synes at maatte give den alle Stemmerne. Den Opposition, der her for første Gang rejste Hovedet fordi den ikke fik sin Vilje sat igennem, holdt sig under hele Byggearbejdet og længe efter dets Fuldendelse, og var ofte meget hensynsløs i sin Optræden, kun langsomt sænkede den Kaarden for de Mænd, der her havde set saa rigtigt.

Byggeudvalget kom i alt væsentlig til at bestaa af de tidligere omtalte Mænd suppleret med A. N. Welander, P. Poulsen og O. Jørgensen. P. C. Bunch blev dette Udvalgs Formand og Udvalget havde en meget udstrakt Myndighed, dog valgtes der en Kontrolkomité paa 5 Medlemmer, nemlig H. P. Poulsen, A. Petersen, S. Larsen, R. Petersen og T. Sally.

Paa en Generalforsamling den 12te Juli 1871 meddelte Formanden for Bestyrelsen, at den Fuldmagt, der var meddelt Byggeudvalget, kun galdt Opførelsen og alle Forretninger vedrørende denne, medens Ministeriet forlangte, at Bestyrelsen skulde underskrive alle Dokumenter og afslutte Køb af Grunden. Efter lang Diskussion blev det saa med stor Majoritet overdraget Bestyrelsen i Stedet for Udvalget, at købe Grunden. Mtr. Nr. 361 i Øster Kvarter, stor 2716 Kvadratalen for en Pris af 9 Rdlr. pr. Kvadratalen, og kort efter sluttede saa Udvalget Kontrakt med Murermester H. Hansen om Opførelsen af Bygningerne for en Pris af 62,985 Rdlr. Stiftelsen byggedes ligesom den senere i Lipkesgade, saa rummelig, at en stor Del af Bygningen kunde udlejes og derved give en klækkelig aarlig Indtægt. Paa et Møde den 15de September nægtede imidlertid S. Larsen

at underskrive paa Obligationen til Statskassen og hermed begyndte et af de sørgeligste Oppositions Skuespil, Høkerstiftelsen har oplevet, og kun ved at P. C. Bunch og A. P. Henrichsen muliggjorde Opførelsen ved at yde Murermesteren store Laan, lykkedes det at afværge en Katastrofe, der saare let kunde indtræde, da hverken Betingelserne for Købet af Grunden eller Opførelsen af Bygningen kunde overholdes. Omsider tvang da

STIFTELSEN »ALDERSHAAB«, PEDER SKRAMSGADE 16.

en af Københavns Borgmestre, Etatsraad L. C. Larsen, den 21de Marts 1872 Bestyrelsen som Helhed til at underskrive, og nu skulde man tro, at de gamle Fribeboere havde naaet deres Længslers Maal, at komme ind i den nye Stiftelse, men nu forlangte Oppositionen hele Bygningen udlejet og at de Gamle skulde blive, hvor de var. Jeg husker som det var sket i Gaar, min Faders Forbitrelse, det var mange søvnløse Nætter, disse Tilstande forvoldte ham, og jeg tør sige han mærkedes deraf, men han opgav ikke, trods Raad og Bønner fra mange

Sider, Kampen, der var saa mærkelig personlig og rettet særlig mod ham, men endelig skimtedes i det Fjerne, Sejrens Dag.

Den 27. Marts ønskede den daværende Formand, Fr. Jensen ikke at fungere mere og en Generalforsamling fritog ham derfor, skøndt hans Funktionstid langt fra var udløbet, og i hans Sted valgtes P. C. Bunch til Formand, og hans Stilling nu i Bestyrelsen var jo langt stærkere end hans Stilling som Formand for Byggeudvalget. Allerede Dagen efter hans Valg fik Stiftelsen i Peder Skramsgade, der var døbt »Aldershaab«, sin første Fribeboer fra den gamle Stiftelse, nemlig fhv. Høker Enevoldsen og Kone. Han blev Opsynsmand ved Stiftelsen, men hermed standsede Indflytningen for nogen Tid, da Oppositionen stadig forhindrede det, saa groft gjorde den det, at en Gave paa 2000 Rdlr. fra L. Jensen, Nygade, og to paa 1000 Rdlr. hver nægtedes Modtagelse, fordi der til disse var knyttet en Betingelse om snarlig Overflytning til den nye Stiftelse. I April 1873 forsøgtes Overflytningen fremmet, men endnu forgæves, skøndt Formanden, P. C. Bunch, ufortrødent kæmpede derfor, og hvor utroligt det end lyder, sad han nu som Formand i en Bestyrelse, der kun bestod af Mænd som var i Opposition til ham og som, paa en enkelt Undtagelse nær, lagde alle mulige Hindringer i Vejen for hans besindige Ledelse af Stiftelsernes Anliggender. Endelig slog Overflyttelsens Time, da den gamle Stiftelse, den 21de December 1875, solgtes ved Auktion til Høker Jacob Carlsen for 60.000 Kroner og i 1876 skete Overflyttelsen til »Aldershaab« i Peder Skramsgade til usigelig Glæde for de Gamle. Samtidig med dette brydsomme Arbejde førte han for Stiftelserne de mange og lange Forhandlinger, der findes omtalte under Corporationen, som endte med at disse sammensmeltedes i 1877, og at P. C. Bunch valgtes til »Høkerforeningen i Københavns« første Formand, medens Corporationens Formand, P. Christiansen, blev Revisor.

HØKERFORENINGEN.

HØKERFORENINGENS første Bestyrelse bestod af: *P. C. Bunch,* Brolæggerstræde 6, Formand, *Ole Hansen*, Skvaldergade 13, Kasserer, *L. Hansen,* Hauserplads 30, *J. Larsen,* Adelgade 96, *N. I. Møller*, Nørrebrogade 35, *N. C. Jensen,* Bredgade 20, *Chr. Petersen*, Vesterbrogade 60.

Den nyvalgte Bestyrelse tog straks fat paa Ordningen af Foreningens Pengesager, og paa at sætte Uddelingen af Understøttelser i System, den ofrede sig saa at sige alene for Godgørenheden, og i mange Aar laa den faglige Side af Foreningens Virksomhed, fuldkommen brak.

Legatstifteren *O. Brønnicke* døde den 19de Maj 1877, og herved blev den ham ydede aarlige Rente 6 pCt. af 30,000 Kr. delvis fri og kom Foreningen til gode, hvad der var af stor Betydning. Foreningens Formue øgedes nu godt ved stigende Overskud fra Stiftelsen i Peder Skramsgade.

Den Svingning, der gennem Aarene fra Corporationens Oprettelse havde fundet Sted, er ganske mærkelig at betragte. Først er det Sagerne angaaende Handelens Trivsel, der lægger Beslag paa Bestyrelsens Virksomhed og i en lang Aarrække med Held, saa er det Næringssager mod de forskellige Laug, der føres, men ikke med synderlig Held, saa hjælper Næringsloven af 1857 ud over de fleste af disse Bryderier, men samtidig sygner Corporationen hen, medens den inden for Corporationen, men

uden dens nævneværdige Hjælp startede Godgørenhed efter flere famlende Forsøg antager fast Form i Stiftelserne, hvortil der den Gang var stor Trang, indtil i 1879 det Særsyn indtræder, at en averteret Fribolig ikke ansøges. Det var Guldstrøms Aarene i Halvfjerserne, der gjorde sig gældende, men ret længe holdt de gyldne Tider sig ikke, og efter de syv fede kom de syv magre Aar og Stiftelsen udrettede da meget Godt. De magre Aar vakte saa atter berettigede Krav om at der skulde tages et Arbejde op for Fagets Handelsinteresser, stor Lyst var der ikke til at lægge Virksomheden om, men Kravene blev stærkere og stærkere, og maatte adlydes især efter at den faglige Bevægelse uden for Foreningen, fik mere og mere Vind i Sejlene.

* * *

Høkerforeningens første Vicevært var A. N. Welander, der imidlertid opsagde denne Stilling til ophør den 1ste Juli 1878. I hans Sted valgtes saa A. A. Gjødesen, der dog allerede tiltraadte Stillingen den 1ste April 1878, da Uoverensstemmelser mellem Welander og Bestyrelsen tvang ham bort fra Stillingen tidligere end ansøgt. Gjødesen var en meget afholdt Mand, der gjorde god Fyldest i sin nye Stilling som han før havde gjort det i Bestyrelsen og som dens Formand. Den 13de December 1882 udnævnte Bestyrelsen ham tillige til at være Høkerforeningens Kasserer.

Den 3die Marts 1879 findes P. C. Bunchs Underskrift for sidste Gang i Høkerforeningens Forhandlings Protokol, idet han efter en Generalforsamling, hvor hans Forslag ikke nød Fremme, — Forslag, det vel nok ogsaa havde været klogest at lade sove, udmeldte sig af Foreningen, i hvilken han dog paa en senere Generalforsamling, efter Opfordring af Masser af Medlemmer med hans Samtykke atter optoges. Han nød som før omtalt, nu megen Hæder for sit Værk, hvis Renhed og Godhed man nu,

omend lidt sent, havde faaet Øjnene op for, men aktiv Del i Høkerforeningens Ledelse tog han aldrig mere, skønt han gentagne Gange valgtes ind i Udvalg. L. Hansen og kort efter P. Nielsen, afløste ham som Formand.

Efter hans Bortgang fik nu Oppositionen frie Hænder, men saa fast var Værket tømret, at det i Grunden ikke spillede nogen Rolle, det gik her som saa ofte, baade før og senere, naar Magtens Sødme smages, gaar Oppositions Lysterne ofte paa Rejse. Den 1ste Juli 1879 var Høkerforeningens Medlemstal 452, altsaa en god Fremgang siden Sammensmeltningen. Den 19de Januar blev der afholdt en Generalforsamling, der for første Gang bragte Navnet *N. Nielsen,* Studiestræde Nr. 1 frem som Medlem af Bestyrelsen, hvis Formand han blev igennem mange Aar, nemlig fra 27de Januar 1882 til 28de Oktbr. 1905. Hans første Handling som Formand var Indsendelsen til Politiinspektør Clausen af en Klage over ulovlig Torvehandel. Han var en klog og god Administrator af Foreningens Midler, og under hans Formandsskab blev den nye Stiftelse i Lipkesgade, der et fortræffeligt Aktiv opført. Hans Død, der meldtes i et Bestyrelsesmøde den 14de November 1905, gav Næstformanden Johs. O. Hansen Anledning til i varme Ord, at mindes hans store humane og uegennyttige Arbejde i Foreningens Tjeneste, Ord, Efterfølgerne i et og alt kan slutte sig til. Han var Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand.

N. NIELSEN.

Efter Prokurator H. J. Torps Afgang som Skriver, havde denne Plads staaet tom et Par Aar, nu foresloges den 25de Januar 1882 at vælge en Sekretær, og hertil valgtes Overretssagfører N. C. Jørgensen, efter Navneforandring N. C. Jarnøe,

som beklædte denne Stilling i henved en Menneskealder til sin Død med stor Utrættelighed og Pligtopfyldelse.

Paa en Generalforsamling den 11te Oktober 1882 fremkom og behandledes et Forslag fra 16 Medlemmer om Opførelsen af en ny Bygning for Foreningens Trængende, det overlodes de 16 Herrer at fremkomme med mere detaillerede Forslag og indsende disse til Bestyrelsen. Det var den første lille Fjer til Reden i Lipkesgade, men det tog ca. 10 Aar før Fuldendelsen var naaet. Paa en Generalforsamling den 23. Januar blev Planen endog helt opgivet.

Naar undtages nogle Smaasager, der gav Anledning til et Par Forespørgsler til Bestyrelsen, gled Aarene nu saare rolige hen; den ene Obligation blev lagt ovenpaa den anden og den ene Fribolig efter den anden bortgaves.

Torveordningen var i Grunden det eneste, der kaldte paa Bestyrelsens Opmærksomhed, og den 24de Oktober 1883 maatte den »udenfor Dagsordenen« nedsætte et Udvalg til at udarbejde et Forslag til en Omordning af Torveordningen. Udvalget kom til at bestaa af Formanden, N. Nielsen, H. P. Petersen (senere Borgerrepræsentant), P. C. Bunch, J. Jensen, N. J. Møller, N. Christensen og L. Jørgensen, og deres væsentligste Opgave var at være raadgivende for Magistraten, der havde den endelige Ordning i sin Haand; sammen med Grønthandlerforeningen og nogle andre Foreninger afholdtes et Fællesmøde om Ordningen, men nogen Protokol derover er ikke ført.

Den 28de Januar 1885 dukker Byggeprojektet op igen, og det vedtoges at søge de fornødne Midler tilvejebragt ved Gaver eller Laan, og paa en Generalforsamling den 7de April s. A. blev det vedtaget, at Bestyrelsen maatte suplere sig selv med et Byggeudvalg, og se sig om efter en Byggegrund, naar der var tegnet 30,000 Kroner inden 3 Maaneder fra Dato — der var til dette Øjeblik kun tegnet 9000 Kroner.

Paa samme Møde stiftedes Foreningens Hjælpekasse og vedtoges Love for samme. Hjælpekassen, der har gjort nogen

Gavn, var meget længe om at slaa an, og der var flere Gange Planer oppe om at nedlægge den igen, da den kun fandt ringe Støtte hos Høkerforeningens Medlemmer, men den fik Lov at beholde Livet, men nogen særlig bemærkelsesværdig Tilværelse har den aldrig ført, den kan endnu den Dag i Dag trænge til at anbefales til Medlemmernes Forsorg.

Paa Søndags-Lukningen af Butikerne fra Kl. 9 Morgen arbejdede Bestyrelsen stærkt i 1885, samtidig med at Stiftelsens Udvidelse stadig beskæftigede den. Et Udvalg, bestaaende af S. Jensen, P. C. Bunch, L. Jørgensen, J. Nielsen, Berthel Petersen, C. Olsen, Lars Jensen, F. D. Schmidt og R. C. Schmidt, nedsattes den 15de April 1885 for at røgte dette Hverv, men allerede den 22de Juli blev Sagen atter opgivet efter en længere Discussion og Udvalget opløstes.

Den 20de December 1886 raabes for første Gang Vagt i Gevær for at værge Standen mod de begyndende Forbrugsforeninger, som er til Skade for Høkerstanden og paa en paafølgende ekstraordinær Generalforsamling, vedtoges en Resolution, der udtalte en Misbilligelse af, at Høkere i København og paa Frederiksberg for Fremtiden handler med Medlemmer af Forbrugsforeninger, »hvorfor de opfordres til at ophøre dermed, der alt har begyndt, saa snart deres Kontrakter ere udløbne.«

Indenfor Stiftelsens Døre holdes der i disse Aar ret skarp Justits, idet ikke mindre end 5 à 6 Fribeboere stedes for Bestyrelsen, fordi der fortælles, at en har arvet, en anden tjener Penge privat etc. I Reglen ender det hele med, at Ekstrapengene tages fra dem, men at de beholder Boligen, i et eller to Tilfælde har de dog forspildt denne og maa fraflytte Stiftelsen.

Aaret 1888 bragte ved den da herskende Svinesyge eller Svinepest, som den kaldtes, store Forstyrrelser i Flæskehandelen, og særlig ved at Sverrig lukkede for vort saltede Flæsk, ophobedes her store Lagere, der bragte Priserne til at dale betydeligt, ja saa betydeligt, at det blev nødvendigt at henvende sig til

Regeringen for at faa denne til at prøve paa at faa Udlandet til at lukke op. Det var en stor Misére for Landet, idet Flæsk dalede og dalede, og saavidt jeg erindrer gik ned i 25 Øre pr. Pund. Kødkontrol Spørgsmaalet rejstes af den samme Grund med stor Vægt, og Bestyrelsen bemyndiges til at suplere sig med flere Medlemmer, for sammen med Slagterlauget at virke for at de nye Bestemmelser kunde blive i saa god Samklang med Høkernes Interesser som muligt. Det er ganske morsomt at se, hvor forsigtigt den daværende Bestyrelse ledede Foreningen, finansielt set var det mønsterværdigt, og det var ikke smaa Krav, der stilledes til en Bestyrelse i de Tider, hvor Konverteringen, Nedsættelse af Obligationsrenten, stod paa Dagsordenen, men ekstraordinære Generalforsamlinger om Sager, enhver Bestyrelse nu selv vilde afgøre, selvfølgelig under Ansvar for den aarlige Generalforsamling — vrimler det med, der exelleres ligefrem i ekstraordinære Generalforsamlinger. Den 25de September 1889 anmoder 17 Medlemmer om en ekstraordinær Generalforsamling med en ny Stiftelse paa Dagsordenen og den 8de Oktober fandt den Sted, men skøndt der i Indbydelsen stod: »Da Sagen er af stor Vigtighed, bedes alle Foreningens Medlemmer om at give Møde«, saa var det dog en forholdsvis ringe Del, der mødte, og efter en lang Discussion, stillede Skriveren af dette Skrift, C. V. Bunch, Forslag om Forhandlingens Afslutning nu, og Fortsættelse deraf paa en ny Generalforsamling i Løbet af en Maaned, dette Forslag blev saa godt som enstemmig vedtaget. Den 30te Oktober fortsattes saa Forhandlingerne, der endte med Nedsættelsen af et Udvalg, der sammen med Bestyrelsen skulde bringe Byggespørgsmaalet til en Løsning inden den ordinære Generalforsamling 1891. Udvalget kom til at bestaa af J. Jensen, C. V. Bunch, C. Olsen, L. Jørgensen, C. Laurentius og T. Sally. Til Suppleanter valgtes A. Broust og N. P. Nielsen.

Der arbejdedes nu paa Planens Virkeliggørelse, men den naaedes ikke indenfor den fastsatte Tidsfrist, og da Bygningen

ikke var opført paa Dagsordenen for den aarlige Generalforsamling den 21de Januar 1891, var Udvalget opløst. Paa Generalforsamlingen var man alt andet end glad over denne Udgang, og uden for Dagsordenen opfordrede Generalforsamlingen enstemmig Bestyrelsen om Afholdelse af en ekstraordinær Generalforsamling til Nyvalg af Udvalget. Denne Generalforsamling fandt Sted den 18de Februar 1891 og her valgtes igen det samme

STIFTELSEN, HJ. AF LIPKESGADE OG CLASSENSGADE.

Udvalg og de samme Suppleanter, der nu skulde søge Sagen retslig ordnet inden den ordinære Generalforsamling i Januar 1893, og denne Gang lykkedes det og den store smukke Stiftelse i Lipkesgade, Hjørnet af Classensgade rejstes.

Paa den samme Generalforsamling saa Festudvalget, der senere har været til overordentlig Glæde og Gavn, Dagens Lys. Der havde været afholdt en Maskerade, hvor Bestyrelsen var Arrangør og Vært som altid før, og paa denne fandt der fra

2 Medlemmers Side nogle Optøjer Sted, som foranledigede Bestyrelsen til at nedlægge sit Hverv som Festudvalg; de 2 Medlemmer maatte melde sig ud af Foreningen, men det formildede ikke Bestyrelsen og Festudvalget dannedes. Det første Udvalg bestod af A. C. Jensen, O. Hansen, O. Christensen, N. P. Jørgensen, J. P. Petersen, N. J. Madsen og J. Jensen.

De Kaar, hvorunder Detailhandlerstanden arbejdede i 1880—90, var ikke saa blide som de Halvfjerdserne havde bragt og Trangen til Sammenhold mellem de forskellige Fag blev større og større. Med Frugt- og Grønthandlerne, Urtekræmmerne m. fl. førtes ofte Forhandlinger, og som et Resultat af denne Trang opstod »De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation«, hvori Høkerforeningen indmeldtes Januar 1893, efter forudgaaende Forhandlinger om den aarlige Afgift.

I Maj 1891 afgik et af Bestyrelsens Medlemmer, J. H. Kruse, ved Døden efter i en lang Aarrække at have haft Sæde i Bestyrelsen og gjort et godt Arbejde i denne. I hans Sted valgtes J. Jensen, Foreningens mangeaarige Dirigent, til Næstformand og Kontingent-Kasserer, og trods sin nye Stilling, var han Dirigent paa den ekstraordinære Generalforsamling, der afholdtes den 1ste Oktober 1891, og hvor det vedtoges, at paa Bestyrelsens Ansvar skulde nu Grunden, Mtr. Nr. 500 i Øster Vold Kvarter i Lipkesgade, købes af det Classenske Fideicommis og en ny Stiftelse opføres paa denne.

Paa Generalforsamlingen den 20de Januar 1892 valgtes til Supleanter for første Gang to Mænd, hvis Navne lige siden har været knyttet meget nøje til Foreningen, nemlig den senere Formand, *Johs. O. Hansen*, og vor nuværende dygtige Inspektør, *J. P. Pedersen*, der i 1896 indtraadte i Bestyrelsen. Samtidig med at det overdroges Arkitekterne, A. A. Knudsen og A. Berthelsen, at udarbejde Bygningstegninger, nedsattes et Udvalg til at omændre de bestaaende Love, der ved den nye Stiftelses Opførelse paa nogle Punkter maatte ændres. I dette Udvalg fik C. Laurentius, der ogsaa var i Byggeudvalget, Sæde, der blev

lagt godt Beslag paa hans Virkelyst, der jo ogsaa senere førte ham ind i Bestyrelsen, hvor han den Dag i Dag, trods sin høje Alder, virker. Det første Bestyrelsesmøde paa den nye Bygning, afholdtes, medens den var under Opførelse, den 7de Juni 1892 og drejede sig om Ansættelsen af en Opsynsmand med fri Bolig, og Meddelelser fra Formanden, N. Nielsen, om Pengesagernes Ordning under Opførelsen. Den 4de Juli 1892 ansattes A. A. Gjødesen som Kasserer for den nye Stiftelse, medens Foreningens Bud, F. Rasmussen, ansattes som Vicevært og P. Nielsen, Prinsessegade 9, som Opsynsmand, det blev Lipkesgade Stiftelsens første Fribeboer. Den 29de November s. A. bortgaves endvidere 6 Lejligheder til Fribolig, og den 31te Januar opløstes Byggeudvalget, efter at en Mængde rosende Udtalelser om Stiftelsen var fremsatte.

Det Udvalg, som blev nedsat for at foreslaa nye Love, havde udført sit Arbejde og indsendt det til Bestyrelsen, som imidlertid selv havde udarbejdet et Forslag. Det viste sig nu, at der var saa store Uoverensstemmelser mellem de 2 Parter, at der skabtes endel Uenighed i Foreningen, hvorfor det foresloges, at begge Parter skulde mødes i Fællesskab med Konferentsraad, Borgmester H. N. Hansen, der saa skulde tilkendegive sin Mening om de to Forslag, og eventuelt mægle mellem de to Anskuelser. Om dette Møde kom i Stand, erindrer jeg ikke, og der findes intet anført derom i Forhandlingsprotokollen. Derimod taler, at begge Forslag blev forelagt en ekstraordinær Generalforsamling den 18de Juli 1893. Et Forslag om at beholde de gamle Love, forkastedes med faa Stemmers Majoritet. Bestyrelsens Udkast fik 63 Stemmer og Lovudvalgets 55 Stemmer, men da Foreningen nu tæller 600 Medlemmer, var selv Bestyrelsens Forslag ikke vedtaget og en ny Generalforsamling berammedes til Afholdelse 8 Dage senere. Her gik det ganske omvendt; Lovudvalgets Udkast fik 122 Stemmer og Bestyrelsens 96, men efter Lovenes § 53 var der ikke opnaaet kvalificeret Majoritet og begge Forslag fulgtes ad i Papirkurven.

Paa Generalforsamlingen den 22de Januar 1894, valgtes C. Laurentius, Niels Jensen og Johs. O. Hansen ind i Bestyrelsen, hvor den førstnævnte har haft Sæde hele Tiden siden, medens Niels Jensen virkede der i mange Aar og Johs. O. Hansen i ca. 22 Aar, den sidste Halvdel af den lange Aarrække som Foreningens Formand, hvortil han valgtes den 14de November 1905. Ved sin Afgang, Februar 1916, hædredes han af Medlemmerne ved en Fest paa den kgl. Skydebane, hvor den varmeste Anerkendelse for hans Arbejde slog ham i Møde. Hans Efterfølger blev Foreningens nuværende Formand, C. V. Bunch, Søn af P. C. Bunch.

JOHS. O. HANSEN.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling den 26de November 1894, nævnes for første Gang Ordet »Torvehal« i en Resolution af følgende Indhold, der blev vedtaget enstemmig ved denne Lejlighed:

»Forsamlingen billigede, at Formanden havde efterkommet Indbydelsen fra det kgl. Landhusholdningsselskab, om at indtræde i et Udvalg, vedrørende Salg af slagtede Svin i København, og den gav ham Bemyndigelse til fremdeles at virke i dette Udvalg, selv om han ikke vedblivende var i Bestyrelsen i Høkerforeningen, alt efter hans bedste Skøn, idet Forsamlingen dog udtalte som det formentlig rigtige, at, for saa vidt Magistraten ønsker Forandringer i det bestaaende, der da virkes hen til, at der oprettes en Torvehal for Salg en gros af slagtede Svin i København, eventuelt med, men helst uden Kølehus og saaledes at Hallen bør virke under Kommunens Kontrol og imod en passende billig Afgift for hvert Svin.«

Der var imidlertid langt frem, før den skønne Tanke blev realiseret og de i høj Grad umoderne Torveforhold ophævedes,

men Begyndelsen var gjort. I 1903, altsaa ca. 9 Aar efter, blev der rykket ved Hallespørgsmaalet, baade af Foreningen og den faglige Forening, der i Fællesskab indsendte en Skrivelse til Borgerrepræsentationen med Anmodning om Fremskyndelse af Sagen, og endelig Aaret 1910 stod den smukke og indvendig set anseelige »Flæskehalle« færdig til Afbenyttelse under Hr. Inspektør *A. Hansens* kyndige og myndige Ledelse.

FLÆSKEHALLEN.

Den 22de Januar 1895 valgtes vor nuværende dygtige og rettænkende Næstformand P. Pedersen ind i Bestyrelsen, hvor han har udfyldt sin Plads gennem de mange Aar og endnu udfylder den med usvækket Iver og levende Interesse for sin Stands Trivsel.

I Aaret 1895 drages Høkerforeningen ind i de Kommunal politiske Borgerrepræsentations Valg og deltager i disses For= beredelse med 2 Medlemmer, men det vakte megen Misnøje

hos mange Medlemmer, og der sattes saa Punktum for yderligere Deltagelse fra Høkerforeningens Side som Forening betragtet, derimod optoges en anden Opgave; Bekæmpelsen af »Frejr«, der vilde optræde som »Stores« med mange Udsalg, og Kampen blev fra Foreningens og mange andre Foreningers Side, ført med Kraft og Held.

I Sommeren 1895 afgik Vicevært og Kasserer A. A. Gjødesen ved Døden efter at have udført et smukt Arbejde i Foreningens Tjeneste, i snart alle Stillinger inden for denne. Hans Efterfølger, N. Jacobsen blev kun faa Dage i Tjenesten, saa nedlagde han Arbejdet og en ny Vicevært og Kasserer valgtes, nemlig N. J. Madsen, hans Arbejde blev ogsaa ret kortvarig, idet han den 3die Januar 1897 afgik ved Døden. Den 4de Januar konstituerede Bestyrelsen den nuværende Inspektør *J. P. Pedersen*, der da var Bestyrelsesmedlem, som Vicevært og Kasserer, hvortil han erklærede sig villig, dog nægtede han foreløbig at modtage Gage under Konstitutionen. Onsdag den 27de Januar 1897 valgtes han til Kasserer og tillige til Vicevært for Peder Skramsgades Stiftelse med overvældende Stemmeflerhed, at Valget faldt paa den rette, har den forløbne lange Tid tilfulde bekræftet.

J. P. PEDERSEN, Inspektør og Kasserer, Medlem af Festudvalget.

Den 10de September 1896 fejredes Stiftelserne ved en stor Fest med 183 Deltagere paa den kgl. Skydebane, hvori en stor Del af Hovedstadens højeste Autoriteter deltog efter Indbydelse. Festen var i høj Grad vellykket og Høkerforeningen kunde uden at blues modtage den store Hyldest, der blev den til Del fra alle Sider for Stiftelsernes store filantropiske Arbejde

i vor By, et Arbejde, der har udviklet sig paa den glædeligste Maade gennem Aarene, lige op til vore Dage.

Den 1ste April 1898 havde Foreningens gamle Bud, *F. Rasmussen* været 25 Aar i dens Tjeneste, hvorfor han hædredes med et Gratiale paa 300 Kroner for Troskab og Flid.

Det Utal af ekstraordinære Generalforsamlinger, der afholdtes, har øjensynlig trættet Medlemmerne betydeligt; thi paa en Generalforsamling den 12te Oktober 1898, hvor et Par Friboliger blev bortgivet, kom Bestyrelsen atter frem med Forslag til nye Love. Der var kun mødt ca. 50 Medlemmer, men under Diskussionen om dette Forslag, gik efterhaanden alle paa 7 nær, og da Bestyrelsen heraf kunde slutte, at Interessen for nye Love kun var meget ringe, lod den Forslaget falde. Trangen til at lave om paa Lovene har altid været meget levende.

Den faglige Bevægelse, der, naar nogle enkelte Tilløb til at tage Stilling til den undtages, ikke har mødt megen Imødekommenhed fra Bestyrelsens Side, begyndte nu at røre paa sig uden for Foreningen, og den 22de Marts 1899 stiftedes »Høkernes faglige Forening for København og Omegn« paa et Møde, hvor ca. 60 Høkere havde givet Møde, man mente, og med god Grund, at en samlet og kraftig Optræden i Standens Handelsinteresser for de aktive Høkere, var af lige saa stor Betydning som den velgørende Omsorg for de gamle Dage, og det var jo ganske særlig denne sidste Gerning, der havde Høkerforeningens Bestyrelses Forkærlighed. »Høkernes faglige Forening«s Formaal var derimod klart udtrykt i deres Loves § 2, der lyder saaledes:

a) »Ved Sammenslutning af alle Høkere i København og Omegn, som driver selvstændig Forretning en detail, at værne og fremme Standens Interesser, der under, særlig

b) paa enhver Maade at virke for, at Forbrugsforeninger og lignende Institutioner ikke begunstiges til Skade for de Handlendes Interesser, og at holde et vaagent Øje med de nævnte og lignende Foreninger, og at værne Medlemmerne paa

bedst mulige Maade mod den ved disse Foreningers Virksomhed skabte Konkurrence«.

Endvidere var det bestemt, at ingen kunde optages i den faglige Forening, der havde mere end én Forretning i samme Kommune.

Høkernes faglige Forenings første Formand var *N. P. Johannesen*, der sammen med en Bestyrelse paa 8 Medlemmer ledede den faglige Virksomhed.

Det ligger selvfølgelig uden for dette Festskrifts Ramme, indgaaende at beskæftige sig med alle de mange Sager som den faglige Forening, der jo var fuldkommen uafhængig af Høkerforeningen i Aarenes Løb beskæftigede sig med, men det tør siges, at den blev ledet meget godt og forstandigt baade under den 1ste Formand og den næste i Rækken, Borgerrepræsentant Joh. Nielsen, der efter N. P. Johannessens Død i April 1911 indtog hans Plads. Arbejsstof manglede det ikke paa i de Tider. Margarinespørgsmaal, Sundhedsvedtægter, Flæskehallen, Kødkontrollen, Trikinsagen og mange andre dermed beslægtede Sager, gav fuldt op at bestille. I Aarenes Løb, særlig efter at Johs. O. Hansen var blevet Høkerforeningens Formand, udvikledes Samarbejdet mellem de to Foreninger betydeligt, og efter at Høkerforeningen havde lovet at udvide sine Rammer til at omfatte Oprettelsen af et Handelsudvalg med sin egen Formand, og derved havde nærmet sig stærkt til Handelsinteressernes Varetagelse, gik den faglige Forening, efter flere Udvalgsmøder fra begge Sider var afholdte, med Medlemmer og Formue, den 29de Marts 1915 over i Høkerforeningen og ophørte hermed at eksistere.

Paa en Generalforsamling den 25de Januar 1899 udmeldte Foreningen sig af »De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation«, men heri indmeldtes den atter den 23de Marts 1909 og har uafbrudt siden været repræsenteret. Tre af Foreningernes Formænd, N. Nielsen, Johs. O. Hansen og C. V. Bunch har indtaget Næstformands Pladserne.

I Ny og Næ beskæftigede Høkerforeningen sig med lidt Handelssager, selv efter at den »faglige« var dannet, saaledes i 1899 da Rabatmærke Unoderne begyndte at tage Fart. Der nedsattes da et Udvalg til deres Bekæmpelse, men noget Resultat meldes der ikke om, og Sagen trak i Langdrag indtil der paa »Fællesrepræsentationen«s Foranstaltning blev lovgivet paa dette Omraade saa vel som andre, med illoyal Konkurrence beslægtede. »Fællesrepræsentationen«s Styrke har været til megen Gavn for Detail-Handlerne i København. Paa Generalforsamlingen den 25de Januar 1899 valgtes *J. G. Schjær* ind i Festudvalget, hvor han paa en sjælden udmærket Maade har virket til Gavn for Foreningens Trængende. Han har været og er dem en god Mand.

L. V. BROUST.

Den 25de Januar 1904 ansattes *L. V. Broust* som Bud og Vicevært i Høkerforeningen, og har med Troskab og stor Interesse for Foreningens Anliggender røgtet denne Stilling, der endnu varetages af ham. Samme Aar blev et ret brydsomt Aar for Høkerne paa Grund af nogle Trikintilfælde, der indtraf. Hele Begivenheden var ikke megen Omtale værd, men den hvirvledes op fra forskellig Side til noget stort, mulig for at kunne benyttes til Indførelse af obligatorisk Trikin-Undersøgelse, der imidlertid den Gang var en vidtløftig Historie. Den private Undersøgelse, der sattes i Gang, modarbejdedes af Høkerne, der i en Skrivelse til Landbrugsministeriet og Magistraten, forlangte offentlig Undersøgelse og Forbud mod Dagrenovationens Benyttelse til Svinefoder. I dens nuværende Form gør Trikin-Undersøgelsen ikke meget Afbræk i den fri Handel og er sikkert til stor Beroligelse for Publikum.

I Aaret 1905 indlededes lange Forhandlinger med Kommis-

sionær Foreningen for at faa Ret til at deltage i den ugentlige Notering af Svinepriserne, paa den Maade, at forsøgsvis 2 af Høkerforeningens Bestyrelse og 2 af den faglige Forenings Bestyrelse, delegeredes til et Noteringsudvalg. Kommissionær Foreningen vilde dog kun give 3 Pladser, nemlig 2 til Høkerforeningen og 1 til den faglige Forening, og det vedtoges at slutte sig hertil, dog med Vedføjelse af Høkerforeningens Navn.

Den aarelange Kamp for at faa nye Love, der særlig tog Sigte paa at yde større Begravelseshjælp, førtes endelig til en Afslutning den 9de Oktober 1906. I alt væsentlig er det den Lov, der nu raader, kun med noget øget Begravelseshjælp og senere mere Hensyntagen til Handels-Interesserne.

I 1907 bestemtes det, at Fribeboere der ønskede det, »efter Ancienitet« kunde blive overflyttede fra Stiftelsen »Aldershaab« i Peder Skramsgade til den nye Stiftelse i Lipkesgade. Gl. Holm Stiftelsen blev altsaa et Slags Forstadie for den ny Stiftelse. Mange har i Aarenes Løb benyttet sig af denne Tilladelse og Lipkesgade huser nu saa godt som alle Fribeboerne, der befinder sig fortræffeligt herude og tilmed her kan nyde godt af de hyggelige Forsamlings Værelser, den afgaaede Formand, Johs. O. Hansen og Hustru har skænket Stiftelsen til megen Glæde for de Besøgende og derigennem for dem selv. Den 9de Januar 1908 grundlagdes Foreningens Bibliotek, ved at Inspektør J. P. Pedersen skænkede ialt 284 Bind til Foreningen ved Gavebrev af ovennævnte Dato.

Den 3die Maj 1909 fejredes J. G. Schjær ved en Fest, for hans udmærkede Arbejde i Borgerrepræsentationen, i Sø- og Handelsretten og som Formand for Høkerforeningens Festudvalg, hvori han har været siden Januar 1899, og det vilde ikke være passende, da denne Begivenhed nævnes, at undlade at mindes det store, uegennyttige Arbejde, dette Udvalg har udført gennem Aarene, til megen Glæde og Lindring for Foreningens Trængende. I 1910 nedsattes forskellige Udvalg i alle Foreninger, hvis Interesser samles om Kød og Flæsk, særlig for at

modarbejde den farlige Bestemmelse, at alle indvendige Organer skulde følge med slagtede Svin som Vedhæng, da dette i Sommertiden vilde foraarsage en Mængde fordærvet Flæsk. Initiativet udgik fra Høkerforeningens Bestyrelse, hvis Formand indledede det store Fællesmøde, der afholdtes den 8de Marts 1910. Det lykkedes at forhindre Lovens Gennemførelse paa meget væsentlige Punkter, men det Utal af Bestemmelser og Forslag den nye Ordning indeholdt, f. Eks. med Skilte for 1ste og 2den Klasses Stempel, Trikinundersøgelse og atter paatænkt Ophævelse deraf, Statskontrol, selvstændig Notering for Svin etc., holdt i lange Tider Bestyrelsens Agtpaagivenhed vaagen.

Ved en Fundats, der blev stadfæstet den 28de September 1911 overgik »Det borgerlige Liglaug«s Formue, Kroner 6255, 82 Øre, som et Legat til Høkerforeningen, dog med Fradrag af senere forfalden Begravelseshjælp ca. 2500 Kroner. Formanden for Liglauget var J. P. Pedersen, der samtidig var Kasserer og Inspektør for Høkerforeningen, hvilken Stilling han som bekendt endnu beklæder.

Den 22de Marts 1912 dukkede Tanken op om at opføre endnu en Stiftelse, og eventuelt at sælge Stiftelsen i Peder Skramsgade. Den 10de April forelagdes Planen for en ekstraordinær Generalforsamling. Foreningen talte den Gang 650 Medlemmer, men da ikke Halvdelen var mødt, var Generalforsamlingen ikke beslutningsdygtig og en ny Generalforsamling blev saa afholdt den 30te April. Stærkt besøgt har denne Generalforsamling ikke været, eftersom Bemyndigelsen til Bestyrelsen til at handle paa Foreningens Vegne, kun blev givet med 57 Stemmer, medens 28 stemte imod. 7 Medlemmer valgtes til Byggeudvalget, nemlig Inspektør J. P. Pedersen, J. G. Schjær, S. Houlberg, C. Jacobsen, J. P. Jensen, Borgerrepræsentant Joh. Nielsen og Charles Jacobsen. Af forskellige Grunde kom denne Plan aldrig til Udførelse, og da to Aar senere den ulykkelige Verdenskrig med dens Knaphed og Dyrtid paa alt udbrød, blev Sagen foreløbig henlagt til bedre Tider.

Af Hensyn til »Høkernes faglige Forening«s Sammenslutning med Høkerforeningen udvidedes Bestyrelsen ved en Lovændring den 22de April til 10 i Stedet for tidligere 7 Medlemmer og nyvalgtes J. P. Nielsen, Valby Langgade, Borgerrepræsentant Joh. Nielsen og J. Olsen, Njalsgade og den 4de Maj konstituerede det valgte 5 Mands Handelsudvalg, J. P. Nielsen, J. Olsen, H. Brodersen, J. A. Norsker og L. Rasmussen, Falkonér Allé 45, sig med den sidst nævnte som Formand. Et mere lykkeligt Valg end hans kunde ikke træffes. Stor Sagkundskab og stor Arbejdsevne er smukt forenede i hans vindende Personlighed.

Paa en Generalforsamling den 25de Februar 1915 valgtes Høkerforeningens nuværende juridiske Konsulent Overretssagfører *Poul Mortensen* fra Nytaar 1915 at regne. Han er Foreningen en god og paalidelig Støtte.

Overretssagfører POUL MORTENSEN, Foreningens juridiske Konsulent.

* * *

De Tider, der den 1ste August 1914 holdt sit sørgelige Indtog i Europa og som endnu, hvor utroligt det lyder, sidder til Højbords i vor saa lovpriste oplyste Tidsalder, har selvfølgelig i allerhøjeste Grad grebet ind i Høkerstandens Arbejdsvilkaar og den af Rigsdagen den 7de August 1914 vedtagne Lov, der saa længe Krigen varer har givet Ministeriet en meget udstrakt Myndighed paa alle Erhvervslivets Omraader, har sat dybe Spor i Handel og Vandel. Danmarks gunstige Stilling uden for Krigen og Landbrugets ualmindelig store Ydeevne, har skabt megen Velstand her hjemme, men samtidig har Maksimalpriserne bevirket, at Detailhandlerstanden mere og mere har mistet det personlige Initiativ, og er gaaet om til at blive en Slags Uddelere med en lovfæstet Avance eller Mangel derpaa. Heri var der dog in-

gen Ulykke, naar der blot var en Ende at se paa denne, den rædselsfuldeste Tid vel Verden har kendt, men der er vist langt frem endnu før normale Tilstande igen kommer til at raade og for hver Dag, der gaar, bliver Livsvilkaarene haardere og haardere for Detaillisten, der beskæres i sin Avance ved Raaprodukternes Stigning, og dernæst mister den ene Handelsartikel efter den anden, samtidig med at Kulnød og Foderstofmangel tvinger Belysningen, Drivkraften og Vareproduktionen aldeles ud af Lave med svimlende Priser plus stærkt øgede Skatter.

Det skal siges til Ministeriets Roes, at det ved flittig Benyttelse af faglig Hjælp, har gjort meget for at raade Bod paa Tidens Brøst, men at Arbejdet i eet og alt derfor er lykkedes, saaledes at der ikke er Grund til Klage, vilde være urimeligt at forlange. Fra Høkerforeningens Bestyrelse og Handelsudvalgs Side er der i Krigsaarene udført et ganske overordentligt stort Arbejde, og ved Samarbejdet med de forskellige Ministerier er det lykkedes at skabe taalelig gode Tilstande for Høkerne. Paa et Punkt har Høkerne dog ret ofte følt sig tilsidesat og det er med Hensyn til deres berettigede Krav om at faa tilstrækkelig Forsyning af Flæsk til deres Butikker, og mange Gange har det været nødvendigt at paatale dette Forhold. Handelsudvalgets Arbejde i Høkerforeningens Tjeneste, der tog sin Begyndelse den 4de Maj 1915, har Krav paa alle Medlemmernes Taknemmelighed, men ikke nok hermed, de mange, der endnu staar udenfor Foreningen har jo ogsaa nydt Godt deraf, og kunde jo passende være med til at fejre Høkerforeningens 100-Aars Fest, som Medlem af denne. Det vilde være en smuk Maade at sige Tak paa, som Foreningen gengælder ved at gøre dem delagtige i alle dens velsignelsesrige Goder, hvis Livet skulde give dem mere Skygge end Lys.

Udrede i Detailler de mange Rørelser i Erhvervslivet, Krigen har givet Anledning til, vilde fylde en hel Bog, og er heller ikke Opgaven her, tilmed da vi vel endnu staar midt i Kampen for en taalelig Tilværelse, men det tør nok siges, at Høker-

foreningens Medlemmer følte det som et beklageligt Skridt da Foreningens Formand, Johs. O. Hansen, midt under denne, den 2den Februar 1916, ønskede at fratræde den Stilling han havde fyldt med Dygtighed og Omsorg for de Gamle i saa lang en Aarrække. Trods mange Opfordringer stod han fast ved sit Forsæt, og den 7de Februar s. A. valgtes P. C. Bunchs ældste Søn, C. V. Bunch, til det hæderfulde Hverv som den højtansete Høkerforenings Formand, efter at han den 2den Februar 1916 var valgt ind i Bestyrelsen. Arbejdet fortsættes i det samme Spor, men Verdenskrigens voksende Skygger over vort Land, har her nødvendiggjort et mere forceret Tempo. Stadepladsernes Ophævelse i Flæskehallen og Maksimalprisens paatrængte Forbedring for Høkerne, Kompensationens Ophør og den ny Kulforsyning m. m., skal foreløbig blot noteres. Da Forfatteren af dette Skrift imidlertid er identisk med Formanden, bør det mig nu at tie, men i Stilhed vil jeg have Lov til, næst en hjertelig Tak for hver en hjælpsom Haand gennem de 100 Aar, at ønske og haabe at Forsynet, der naadigt har givet velsignet rig Grøde og Vækst i de svundne Hundrede Aar af Høkerforeningens og dens Stiftelsers Tilværelse, vil holde sin skærmende Haand over dem og deres Virksomhed og bevare deres hæderkronede Tradition gennem de Tider som kommer.

C. V. BUNCH,

Formand for Høkerforeningen i København.

BESTYRELSEN
1917.

P. PEDERSEN, Næstformand.
Valgt d. 22. Januar 1895.

C. LAURENTIUS.
Valgt d. 22. Januar 1894.

C. V. BUNCH, Formand.
Valgt d. 2. Februar 1916.

H. BRODERSEN.
Valgt d. 1. September 1909.

J. A. NORSKER,
Medlem af Handelsudvalget.
Valgt d. 25. Februar 1915.

BESTYRELSEN
1917.

J. P. NIELSEN,
Medlem af Handelsudvalget.
Valgt d. 22. April 1915.

J. OLSEN,
Medlem af Handelsudvalget.
Valgt d. 22. April 1915.

L. RASMUSSEN,
Formand for Handelsudvalget.
Medlem af Festkomiteen.
Valgt d. 25. Februar 1915.

JØRGEN RASMUSSEN,
Medlem af Handelsudvalget.
Valgt d. 2. Februar 1916.

P. SIMONSEN.
Valgt d. 2. Februar 1916.

MEDLEMMER AF FESTUDVALGET
1917.

VALDEMAR LARSEN.

J. P. JØRGENSEN.

J. G. SCHJÆR,
Formand for Festudvalget.

JOACHIM JENSEN.

CHR. HEMMINGSEN.

Efter 100 Aar.

Medlemstallet er 843.

Den efterlandede Legatformue der er anbragt i Stiftelserne eller indgaaet i Formuen er Kr 132,600 – . fr

Hökerforeningen eier i Eiendommene i Peder Skramsgade No 16 og Lipkesgade Hj af Classensgade

	Kroner	372,516 – . fr
Kassebeholdning	"	49,099 – . –
I Begravelseskassen	"	70,585 – . –
I Hjalpekassen	"	13,070 – . –
I alt en Formue af	Kr	505,270 – . f

Der er bortgivet 63 Leiligheder til en Leie Vardi af Kr 13,840 – . f

og i contant Understöttelse er der i 1916 ydet " 16,900 – 15 fr

Kr 30,740, 15 fr

J. F. Pedersen
Kasserer

I Bestyrelsen for Hökerforeningen i Kjöbenhavn
1917.

H. Broeksen C. Lauventius

J. P. Nielsen J. Marsky J. Olsen

Jörg Rasmussen L. Rasmussen P. Simonsen

P. Pedersen
vestforeningende

C. V. Bunch
Formand

HØKERFORENINGENS LEGATSTIFTERE.

Mette Katrine Larsen eller Farrer	Kr.	14000.00
Høker Ole Sørensen og Hustru	»	600.00
Høker Ole Brønniche og Hustru	»	30000.00
Bagermester J. B. Hahn og Hustru	»	2000.00
Kongelig Kusk P. Madsen	»	200.00
Høker H. Hansen og Hustru	»	200.00
Skrædermester J. M. Petersen	»	1000.00
Høker S. Poulsen	»	1000.00
A. P. Henrichsen, A. A. Gjødesen og P. C. Bunch	»	1000.00
Høker S. Christoffersen	»	1000.00
Høker J. Nørlunds Enke	»	2000.00
Gregor Sørensen og Hustru	»	10000.00
Høker Christian Petersen og Hustru	»	900.00
Smørhandler Friederich Daniel Schmidt og Hustru	»	4000.00
Høker Lars Jensen og Hustru Johanne Jensen	»	2000 00
Forhenværende Høker Søren Ottosen, Christine Katrine Thostrup f. Lund og forhenv. Høker Jens Sørensen Thostrup	»	6000.00
N. Nielsen og Hustrus Sølvbryllups-Legat	»	1000.00
Forhenværende Høker N. Johansen og Hustru	»	500.00
Niels Peter Nielsen og Hustru	»	1000.00
A. Larsen	»	1000.00
Grosserer S. Johannesson og Hustru	»	2000.00
Kommunelærerinde Frk. Sofie Louise Christensen	»	3000.00
Ole Larsen og Hustru	»	500.00
R. C. Schmidt	»	2000.00
Tuborg Fabrikker	»	200.00
Partikulier Hemming Hansen	»	1000.00

Høker Christian Pedersen og Hustru	Kr.	1100.00
Chresten Olsen og Hustru	»	500,00
Partikulier J. Jensen og Hustru	»	500.00
Chresten Rasmussen og Hustru	»	1200.00
Modtaget af Carlsberg Fondet i Anledning af Carlsberg Bryggeriernes 60 Aars Jubilæum	»	500.00
Enkefru Maren Hejgaard	»	200.00
Enkefru Marie Walløe	»	2000.00
P. Frandsen	»	1200.00
Enkefru Josephsen	»	200 00
Gave fra Carlsberg Fondet i Anledning af Brygger J. C. Jacobsens 100-aarige Fødselsdag	»	400.00
Firmaet S. Johannesson, skænket i Anledning af Foreningens Stiftelsers 65 Aars Jubilæum	»	500.00
Hans Nielsen og Hustrus Legat, skænket i Anledning af deres Sølvbryllup	»	500 00
Gave fra Begravelses-Selskabet »Det borgerlige Lig-Laug Kr. 6.255 82 med Fradrag af Begravelsespenge til Laugets nuværende Medlemmer Kr. 2.455.82, bliver til Rest som Legat	»	3800.00
Grosserer M. D. Madsen og Hustrus Legat	»	5000.00
Modtaget af Tuborg Fabriker i Anledning af Bryggeriernes 40-Aars Jubilæum	»	500 00
Ekspedient, fhv. Høker A. C. Pedersen	»	1600.00
Grosserer J. Wiedemann til Fremme af Foreningens filantropiske Formaal	»	3000.00
Røgmand A. H. Andersens Legat	»	1500 00
Enkefru Josephsens 2den Gave	»	300.00
Grosserer Carl Olsens Jubilæums Legat	»	5000.00
Grosserer Johs. O. Hansen & Hustrus Legat	»	5000.00

En Damekomitee under Forsæde af Fru *L. Rasmussen*, Falkonér Alle 45, har skænket Forsamlingslokalerne et smukt Klaver fra Hornung & Møller.

En hjertelig Tak til alle, baade Bekendte og Ubekendte, der har været mig behjælpelig med at fremskaffe Oplysninger og Billeder til dette Festskrift.

Ærbødigst

C. V. BUNCH.